

Két lap
együtt:
Egész évre 10 ft.
Fél évre . . . 5 ft.

Tizenegyedik évfolyam.

Egy lap
külön:
Egész évre 6 ft.
Fél évre . . . 3 ft.

Előfizetési fölhívás

VASÁRNAPI UJSÁG

POLITIKAI UJDONSÁGOK

1864-dik évi folyamára.

Az 1863-dik év letűntével egy évtizede záródik be a **Vasárnapi Ujságnak.**

A viszontagságos napoknak, melyek ez idő alatt a haza felett elvonultak, nemcsak élő tanuja s följegyzője volt e lap, hanem ez idők hullámjárását, a rosz és jobb idők lüktetéseit maga is élénken érezte.

A sors úgy akarta, hogy a **Vasárnapi Ujság** első évtizedének záréve, a most lefolyó 1863-ik év, melynek bekövetkezését két-szeres örömmel üdvözölte a szerkesztő, reá nézve a legmostohább eredményű lett minden eddigi évfolyam között. Nem panaszképen mondjuk ezt, mert hiszen a rokonszenv és elismerés érdemünk feletti s örökre lekötő jeleivel bőven találkoztunk más uton: de lehetlen itt is meg nem emlékezni ezen évről, melynek történelmi fontossága sanyarúsága a magyar népnek s így a magyar olvasóközönségnek is zömét, magvát, legbuzgóbb részét sujtotta, s művelődési, irodalompartolási nemes buzgalmában is megzib-basztotta.

Epedve várja a hon a mostoha napok elmúlását, s ha az isteni gondviselésbe, a tekintélyes emberi segélybe s mindennekefelett a magyar népnek bebizonyult önfenntartási ösztönébe s erélyébe vetjük bizalmunkat, a legjobb reményekkel eltelve nézhetünk a közel jövő boldogabb napjai felé.

HECKENAST GUSZTÁV,
kiadó-tulajdonos.

Teljes bizalommal lépjük át mi is a **Vasárnapi Ujság** új évtizedének küszöbét. Az eddigi szerkesztőség, s a testvérlapoknak régi és újabb munkatársai megújult erővel, s a régi jó szándékokkal látnak izmót a munkához, hogy a **Vasárnapi Ujság** és **Politikai Ujdonságok**, melyeknek létezési szükségét, irányát s modorát most már évek sorai szentesítették, továbbra is a magyar közönség rokonszenvének tárgyai, a magyar szellemi törekvések tárházai, s a jó és rosz napokban egyaránt tanácsadói vagy vigasztalói maradjanak.

A **Vasárnapi Ujság** szellemi s külső kiállítására nézve jelenthetjük, hogy újabb czélszerű intézkedéseket tettünk, melyek a lap tartalmára, a képek és rajzok tükélyére s változatosságára nézve ismét új erőket s tehetségeket fognak tért nyitni.

A mi pedig a **Politikai Ujdonságok** illeti, mondanunk sem kell, hogy az idők politikai járása most oly erős, napjaink oly érdekes fejleményeket hordanak méhökben, mikép dióhéjba szorított „**HETI KRÓNIKÁNK**“ további érdekes és tanulságos voltáról ezuttal bizton kezeskedhetnénk.

Remény- s bizalomteljesen bocsátjuk ki tehát e lapok régi s újabb barátjaihoz szíves meghívásunkat, s hiszszük, hogy az új évtized küszöbén ismét teljes számmal fogunk találkozni. Adja az ég, hogy a régi jó kedvet is minélelőbb feltalálhassuk!

Pest, december elején 1863.

PÁKH ALBERT,
felelős szerkesztő.

Előfizetési föltételek 1864-dik évre:

A Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok együtt postán küldve, vagy Buda-Pesten házhoz hordva:

Egész évre (Január—december) . . . 10 ft.	Fél évre (Január—Junius) . . . . . 5 ft.
Csupán Vasárnapi Ujság:	
Egész évre (Január—december) . . . 6 ft.	Egész évre (Január—december) . . . 6 ft.
Fél évre (Január—Junius) . . . . . 3 ft.	Fél évre (Január—Junius) . . . . . 3 ft.

Tíz előfizetett példányra gyűjtőinknek egy tisztelet-példánnyal szolgálunk.

A pénzes levelek bérmentes küldése kéretik.

A Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok kiadó-hivatala.

(Pesten, egyetem-utca 4-ik szám.)

Pest, december 27-én 1863.

Előzetesi föltételek 1863-dik évre:
a Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok együtt: Egész évre 10 ft. Fél évre 5 ft.
Csupán Vasárnapi Ujság: Egész évre 6 ft. Fél évre 3 ft. — Csupán Politikai Ujdonságok: Egész évre 6 ft. Fél évre 3 ft.

Hirdetési díjak, a Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságokk illetőleg, 1863. november 1-től kezdve: Egy, négyezer hasábozt petít sor ára, vagy annak helye, egyszeri igitatásnál 10 krba; háromszor- vagy többszöri igitatásnál csak 7 krba számítatik. — Külföldre nézve kiadó-hivatalunk számára hirdeteményeket elfogad. Hamburg és Altonában: Haasenstein és Vogler. — M. Frankfurtban: Otto Mollien és Jaeger könyvkereskedése; Bécsben: Oppelk Alajos. — és Pesten: a kereszt-gazdasági ügynökség Is. József, 14. sz. a. Bélyeg-díj, külön minden igitatás után 30 ujkr.

Gyujtó Károly, tengernagy.

Magyar tengerész! Mily ritka tüne-mény! Hány van, ki nemzetünköl e vész- és dicőség-környezett pályán utat tört, s a világtenger különböző partjain, lobogójának s a magyar névnek becsületet vivott ki? — Sokszor mondták, hogy Magyarországnak, mely Kárpátoktól az Adriáig terjed, a nemzeti jóllét és szabadság szilárdulásának a tengeri kereskedelem, s a nemzeti nagyságnak a tengeri hatalom tehetné legfőbb emeltyűjét.

Sokszor hallottuk ama hangos felhívást: tengerre magyar! egy új tért kell ismét elfoglalnod, hogy a haza gazdag, erős és szabad legyen.

Gyujtó Károly e felhívást már régen megelőzte volt. Őt már sok évvel azelőtt kiröpitették keble vágyai az édes honi körből. Egyedül állva, egyedül küzdve az ismeretek arany gyapjárt, idegen elemek s annál még idegenebb embereket között, állandó példájával annak, hogy a magyar, erős és elszánt akarat mellett, akármelyik pályán versenyezhet a külföld fiaival. Méltó, hogy életirátát olvasóink ismerjék, s a ritka példából tanulságot merítsenek.

Sepsi-Martonosi Gyujtó Károly egy ősi székely család ivadéka. Született 1803. dec. 19-kén Parajdon, Udvarhelyszékben. Atyja köztisztviselő volt fér-fü, kir. sőügyigazgató Gyujtó István, előbb a maros-vásárhelyi, utóbb a nagy-enyedi ref. főiskolákban gondos neveltetésben részesítette. Gyujtó Károlyra tanuló társai még most is mint kitünő tanulóra emlékeznek. Foglalkozása olvasás és rajzolás, játszótéere pedig a Maros sebes hullámai voltak, melyek az atyai ház előtt zúgtak alá. Atyja, kinek közhasznú szolgálati buzgalma gyermekei neveltetésének irányára is kiterjedt, örömmel nézte fiának a víz iránt mindig növekedő vonalmát, s hogy mily bátran evez kis csónakjával a képzelt kis tengeren, a tuláradt folyamon; mert kedvencz eszméjének, a Maros szabályozásának, minek létesítésén az öreg fáradhatatlanul működött, egy-

koron fiát reménylette adhatni főmunkatársul. Így találkozott az atyai akarat a fiu hajlamaival.

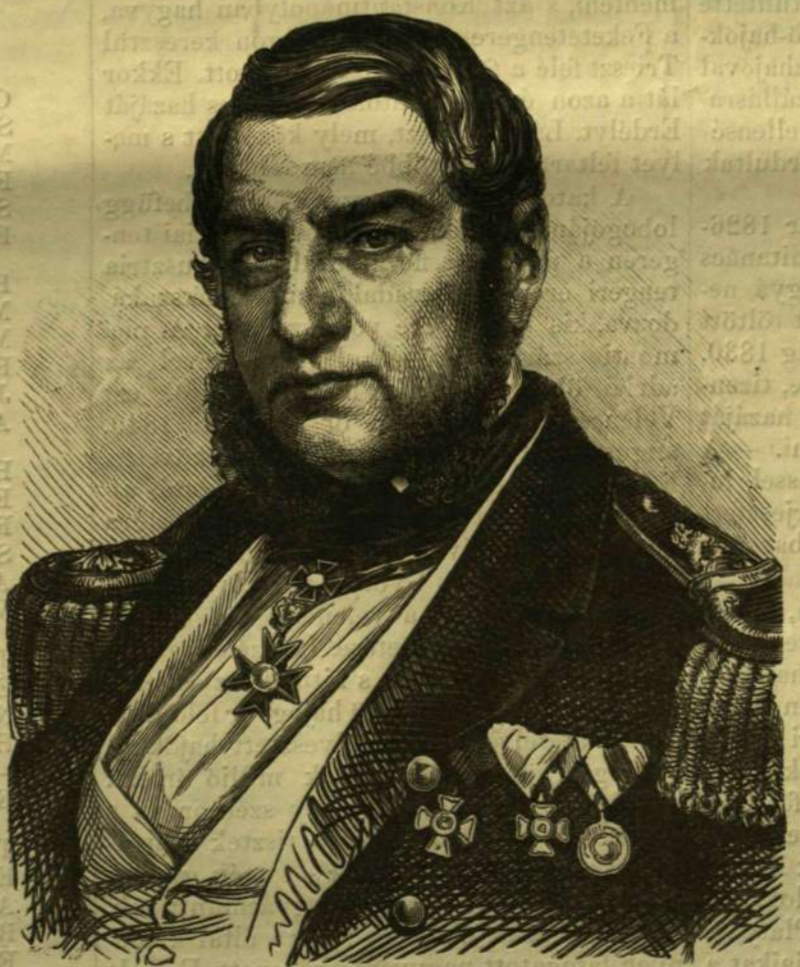
A tervet elősegítették a hadi szerekkel minden évben, épen a Marosparton fekvő házíg felvontatott császári hidászajkák tisztjei, kikben az atya sok alapos műveltséget, a fiu kedves társalgókat talált. Az atya elhatározta, hogy fiát beadja a császári hidászokhoz Klosterneuburgba, hogy a vizmütant alaposan megtanulja s hazájának hasznos szolgálatakat tehessen. A fiu elhatározta, hogy elevez a Maroson s átvitorlázik az

messze volt Magyarországtól. De maga az ausztriai hadi tengerészet is a kormányzatnak egy távoleső, idegen jellemű ágát képezte. Mint a velencei köztársaság flottájának maradványaiából átalakított hadtest, velencei tisztok s olasz vezényszó alatt csupa olasz katonákból állott. A velenceiek úgy nézték azt mint sajátjukat, hol a vezérség a dogék s a tiszt állomások a patriciusok unokáit illetik, s gondosan s féltékenyül őrizték minden idegen befolyástól. A cs. kormány az 1815-diki bécsi kongresszus után csak tíz évvel kezdett hozzá a különvált és

hanyatlásnak indult hadtest újra szervezéséhez, mikor azt a nápolyi és görög forradalmak miatt az adriai partok és az osztrák birodalmi kereskedelem védelme elutasíthatlanul igényelték; másfelől politikai szükségességgé vált az is, hogy a hajóhad tiszta olasz jelleméből más nemzetbeliek fölvételével lassan-lassan kiemeltessék. Az osztrák hadi tengerészet 1824-ben indult új átalakulás elébe, Paulucci határgóf terve szerint, ki az újból szervezett és megnagyobbított hadtest parancsnokává tétetett.

Ez időtájban Gyujtó Károly már hidász-ör mesterré volt előlépteve s nemcsak a hidászkar-nál előadott tanokban tett kitünő előhaladást, hanem jeles magaviselete tekintetéből megengedtetvén, hogy szolgálati idejének egy részét a bécsi polytechnikumban töltse, ott is sokoldalú kiképződést nyert, s előjáróinak figyelmét annyira kiérdemelte, hogy a főhaditanács részéről felszólítást kapott a tengerészethez átlépésre.

Igy teljesebben be váratlanul az ifju álmai. De ekkor kezdődtek nagyobb küzdelmei is, mikor csak elszánt akarat s szilárd lélek győzedelmeskedhetik. Mély bánatot érzett, hogy szülőinek beleegyezését a vész-teljes pályára nem bírja. A hidászkar parancsnoka másfelől nem örömet nézte a jeles hadfi s vele együtt induló még három ifju bajtársa kilépését, s azt minden leheto módon gátolni törekedett. Köz-

GYUJTÓ KÁROLY.

oceanon. S mikor 1815-ik év nyarán az alig 15 éves hidász hadfi az elhaladó sajka fedelzetéről bucsuját integette, a partról könyvelt szemekkel utána néző szülők nem gondoltak arra, hogy a Maros hajjai a Tiszából a Dunába s onnan a tengerbe ömlenek. Negyvenöt évvel ezelőtt a tenger igen

már, hogy mint elégületlen s rendbontó, — fegyelmi pörbe vonassék, de ő az eléje-szabott kérdésekre állhatatosan csak azt felelte: a világot akarom látni! — Ezeket tulközdvé, Velenczébe ifju bajtársaival megérkezett, de ezektől tüstént elszakasztották, s a keleti hajóhadhoz, a Montecucoli brigre osztatták be. Itt egyedül volt kitéve a velenceiek ellenszenvé kitöréseinek, kik mindent elkövettek a tengeri kenyér lehető megkeresítésére, hogy muljék el kedvök a betolakodó idegeneknek. A közben szülői siettek tudtára adni kiengesztelődésüket s utána küldeni áldásukat, — támaszul, erősségül a csalfa idegen elem, s tán még idegenebb nép közt küzdő fiúnak. Kivételkép megemlítést érdemel egy derék s tanult hadnagy, Milonopulo, ki a magára hagyott ifjunak nemcsak tanítója, hanem csakhamar barátja is lett. Volt is elég tanulni valója: kétféle olasz nyelv, az írott, s a hajónép nyelve, s a tengerészethez vágó tudományok hosszú sora; közben pontosan teljesíteni a terhes hajószolgálatot, s mindegyre csatázni a vad tengeri kalózzal, kik az osztrák kereskedő hajók, sőt még hadihajók ellen is nyílt háborút folytattak.

Két év alatt több hajóra beosztva, — Gyujtó Károlyból kiképzett tengerész vált, s kész volt letenni a tisztvi vizsgálatot. Elle- neinek is el kellett ismerniök, hogy nemcsak a csillagászati műszereket tudja pontosan használni, de senki sem mászsa meg oly gyorsan az árbocokat a vészben, s vezeti csónakját oly bátran s biztosan a hullámok közt, mint az ifju magyar tengerész. Jeles tulajdonait a parancsnokok igen jól fel tudták használni, s tetteivel érdemjelt s dicséretet arattak. A parti lakosokkal való ellenségeskedések és hajó-rablások számtalan veszélyes kiküldetést igényeltek, hová nagyobb hadihajó, vagy természet, vagy hadtani okokból, nem közeledhetett. A sajkák vezérlete igen gyakran bizott Gyujtó Károlyra, ki mindig nagy vitézséggel tüntette ki magát, s a megmentett kereskedő-hajókkal, s nem egyszer magával a kalózhajóval is győzelmesen tért vissza a főhadiszállásra. Ezért a hajónép bálványozta, ha az ellenséges szellemű tisztek hidegséggel fordultak is el tőle.

Előléptetése nem késhetett, s már 1826-ban, alig két év leteltével, a főhaditanács rendén kívül tengerhad alhadnagygyá nevezte ki. E minőségben még 4 évet töltött szakadatlanul a Keleti tengeren, míg 1830. Bellona hajón Velenczébe visszatérve, tizenkét évi távolléte után alkalmat nyílt, hazáját és reá vágó kedveseit újra meglátni. — A haza nagyjai itthon nagy kitüntetéssel fogadták s ő mindenfelé bámulatot gerjesztett idegenszerű egyenruhájával és sötétbarnára égett szöke ábrázatával.

Rövid mulatás után a hazában, ismét visszatért a tengerre. Az ausztriai tengerészet azon időben két jól szervezett hajócsapatával az Adriai és Keleti tengeren nagy tevékenységet fejtett ki, s a tengeri hatalmak általános elismerését érdemelte ki; jóllehet, évi költségvetése csak egy és fél millió ftra ment. A katonanevelő intézetekből minden évben új meg új növendékek léptettek be, s a legfőbb magyar családok, gr. Széchenyiek, Hunyadiak, Károlyiak, Platyak, később Zichyek s Telekiek küldték fiaikat a tengerészethez; de igen kevesen tudták kiállani a tengeri élet sanyarúságát, s a jövővény idegenek ellen még mindig működő armány, nagyobb részét kifárasztotta. Még a hidász karból legelőbb ájtott ifjak is, jóllehet már kisebb nagyobb tisztvi fokozatra jutottak, belefáradva, odahagyták a tengeri szolgálatot, s a főúri családokból csak egy

gr. Károlyi, ki mint fregatt-kapitány, (ezredes) halt el, maradt meg állhatatosan. Az alatt az ausztriai tengerhadnak a tengeri hatalmakkal való közreműködése tág alkalmat nyújtott Gyujtó Károlynak, kit törhetlen akarata, s a tengerészet iránti vonzalma minden akadályon felülemelt, tehetségeinek kifejtésére s ismereteinek bővítésére. Szolgálatának legtöbb idejét hajón töltötte; résztvett a hosszabb tengeri utakban, bejárta Északamerika partjait, s a Feketetengertől Gibraltárig minden szigetet, öblöt s szirtet pontosabban kitanult, mint sok ottani kalauz. Erdemei legyőzték a velenceiek ellen-szenvét is. Gr. Dandolo admirál, a dogék ez utolsó ivadéka, ki Paulucci marchese halálával a főparancsnokságot átvette, őt, — az idegent, választotta hadsegédeül. Az olasz tisztkar is kibékült vele, jóllehet hajthatatlan jelleme legkisebb sértést sem hagyott visszatörles nélkül; végre egyensége s lo-vagiassága közszeretet tárgyává tette, különösen, miután egyszer Smyrnában egy francia hadihajó parancsnoka a velencei tiszteket becsületökben bántalmazva, ő lépett fel értük, s a francia hajóra menve, elégtételt követelt, mi annyira meghatotta a vitéz francia kapitányt, hogy saját tisztikara előtt, visszavonta szavait.

Mint nagyobb hajók parancsnoka, több évig az athénei s konstantinápolyi diplomai küldöttségek s ügynökségek rendelkezésére állt, azoknak ugy, mint a görög kormányknak is, nem egyszer fontos szolgálatakat tett. Alkalma lön sok vezetés diplomáival szorosabb ismeretségbe lépni s Európa politikai s államviszonyait tanulmányozni. Így foglalkozás közt találta az 1848-ik év, mikor az ausztriai hajóhadnak olasz tisztei nagy részben elpártoltak, s az ő vezénylete alatt álló Erzsébet hajón is, az első hadnagy a hajó népével fellázadt. Hajóját ekkor az üldöző piemonti flotta s partitűző nép ellenére, a Szigettengeren áthatolva, meg tudta menteni, s azt Konstantinápolyban hagyva, a Feketetengeren s Oláhországon keresztül Trieszt felé a főhadiszállásra utazott. Ekkor látta azon év őszén utolszor kedves hazáját Erdélyt. Látta a vészt, mely közelgett s melyet feltartóztatni többé nem lehetett.

A katonai életírása szorosban egybefügg lobogójának történetével. Míg az Adriai tengeren a piemonti flotta uralgott, Ausztria tengeri ereje, a forradalom által szétszakadozva, kis hatáskörre volt szorítva. A piemonti szárazai erőnek legyőzetésével az adriai öböl is megtisztult az ellentől, ezt Velence hajózárolása s öt hó múlva 1849. augusztusban Velence megadása követte. E közben a szárazföldön hosszas mulatás alkalmat nyújtott tengerésznöknek házasságra lépni Poos Juliával, egy derék magyar eredetű ezredes, Poos György leányával. Nem-sokára reábizott a velencei tengerészet rendbehozatala s vezetése. Itt széles mezeje nyílt, szakismeretének s kiffinő ész és lélek tulajdoninak. A világhírű hajógyár felülva, csatornái telve félig lesüllyesztett hajókkal s tengeri ütőekkel, a sok millió értékű gyári készlet elrabolva vagy széthordva s összevissza zavarva, ehhez a tisztek s hivatalnokok hiánya, rabláshoz sőt még gyilkoláshoz is szokott nyomorult gyármunkások, egy bombázás, éhség és kolera által keményen látogatott nagyváros közepett. Ez volt színhelye a derék tengerész erőlyes tevékenységének. Alig egy év lefolyta után mindez más szint váltott. A gyári nép, igazságos fegyelem, munkabér-emelés, műtani iskolázás, beteges s szűkölködők számára alapított társulati pénztár alapítása (mi pár év alatt 14,000 pftra emelkedett), nagyobb összegekre menő felsegélések s jutalma-

zások által rendbehozott. A hajó-gyár ellátva új gépekkel s műhelyekkel, több nagy hadihajó építtetése által, 3000 polgári s 800 katonai munkásnak adott foglalkozást. Csatornái, falai, szobrai hajdani pompájukban felemelkedtek. A velencei tanács és patriára közönetet szavaztak derék hazánkfának a nép és város érdekében kifejtett erőlyes munkásságáért; Ő Felsege pedig kamarási méltóságra emelte, ezredesi rang és tengerparti admirál cím mellett.

Hét évig tartott illetén sikerteljes hatása után, miközben emberszeretete s szerénysége köztisztelet s a munkás néposztály hő ragaszkodása tárgyává tevék, 1856-ban Ő Felsegétől a tengerészet-szabályozó bizottság elnökévé neveztetett ki s Triesztbe tétetett át. — E munkálat is sokat haladt előre szakavatott vezetés alatt, de az újból felvirágzott velencei hajógyár ismét hanyatlásnak indult, mondani lehet: felhagyott; a munkások elbocsáttattak, vagy Polába s Triesztbe menni kényszerültek, nagy része kivándorolt. Így a velencei nagy Arsenal vízténelmében, mely hajdanta mint a csodás vízi-város egyik remekműve, a világ legnevezetesebb építményei közé számított, hazánkfának működése örök emlékü időszeret képez.

Ugyanazon évben Polában tétetett le egy egyszerű tervre épülő hajógyárnak alapköve. Ez alkalommal hazánkfia Ő Felsegétől sokoldalú hasznos szolgálataért nyilvános dícséretet nyert s contra-admirállá (tábornokká) neveztetett, a mely minőségben nyugalmaztatásáig még egy évet szolgált, mint az ausztriai tenger-had segéd-parancsnoka.

Jelenleg Fiumében él a még testben s lélekben ép férfi, s széles ismereteinek s fáradhatatlan munkásságának minden hatása egyedül négy reményteljes fiának nevelésére szorítkozik. *Houchard Ferencz.*

Denevér.

Oh ösmerünk, jól ösmerünk!
S kérdezzük a természetet:
Mi czélja volt, hogy csuda légy,
Féreg- s madárból összetett?
S keltsen szokásod, alakod:
Ellenszenvet s utálatot?

Hátrász, eltűnsz a fény elől,
Mint kit a forgószél sodor;
Mig fenn öröm s élet zajong:
Rejt hangtalan, gyanus odor!
Jól van...! mért is sötétlenél
A nappal tünenéyindél?

Hanem mihelyt az est leszáll,
Elhagyva titkos üreged:
Repkedsz bátran, arezálanul,
Szemünk csak hogy ki nem vered!
Az ember elbusul ha lát:
Várhatja már az éjszakát...

Tudjuk: hogy a reggel gyötör,
És vágyad a homály, köd, est,
Nem is hiszszük, hogy hajlamod,
Hogy undok bóródet leved!
— De, mért vagy olyan nyugtalan?
Kétség nálad mi okra van?

Találgatod, hogy lenne jobb?
Elbujni vagy szállodni fenn?
Ah, nem tudod: mit érts eme
Bizonytalan szürkületen?
És zavarod nagy a miatt:
Hogy alkonul-e vagy virad!

Tompa Mihály.

Somlai bor.

Poharamban Somló bora...
Igyál, igrál csak czimbora!
Igyál, igrál egy végtelent,
A mulat nézd, ne a jelent!

Diosök ösök drága vére,
Hullott e szőlő tövére,
Azért olyan tüzes e bor
Miként a honfi vére forr.

Harcos hősök nagy kupákban
Ilyet ittak ott a várban —
Ilyet ittak bajban, vészben
Harczi zajban, békeséggben.

Ilyet ivott Bakacs Elek,
Szive ettől volt oly meleg
Hogyha átölelte Lóra:
Fölolvadt egy hosszú csókba!

S ha ellenség tört a varra,
A várur csak borral várta.
Somlait küldött elébe,
Hadrontó szörnyü kedvébe.

És — hogy ivott mind az ellen,
Dehogy ment vón a vár ellen,
Mért mindenik teszárrá,
Megannyi magyarrá vála!

Nem is csoda, olyan bor ez:
Vérré válik s más vért szerez!
Más nemzetet tesz magyarrá,
Minket pedig magyarrabbá!

Szél Farkas.

Karácson az alföldön, 1863-ban.

(Életrkép.)

Hideg volt. Csunya ködös nap, már négy órákor sötét. Az est beálltával elszórt a köd és ama téli fény kezdett derengeni, mely, jó meleg szobából szemlélve, oly bájos látványt nyújt. Mindent ezüst fátyollal vont be. A szem ködfátyolképeket vél látni és hogy a családás teljesebb legyen, nem hiányzik a fákról hulló zuz sem.

Az elemek harcban voltak; még nem lehetett tudni, az ily gyorsan változó időszakban milyen lesz az éj, hideg fényes vagy sötét borús? Hét órákor azonban már látni lehetett, hogy a káprázat eltűnt — a ködfátyolképek szétfoszottak, és komor sötét éj állott be.

Az alföldön egy népes városban, bár karácson esteje volt, midőn a legszegényebbek is időletve, társaságban szokták tölteni ez időt éjfélig, már hét órákor hallott csend uralkodni. A néptelen utcákon itt-ott még most is meg voltak az elmúlt napokon dühögött orkán maradványai; — halomba hordott nád gyékény, a falak tapaszai, cserépszindely, ékteleníték a különben nem szemetes utakat.

Egy kis ház tetejét félig hordta el csak a szél, s ennek egyetlen szobájában, hol három család húzta meg magát, bágyadt mécs terjesztette fukar világát; az asszonyok és gyermekek a kemence körül, melyet hajnalban fütöttek még be egy kicsit, a padkán kuporogtak. A férfiak oda voltak „kubikolni“ a vasuton; már reggel óta várják őket.

Egy negyven körül levő asszony váltig igyekszik megnyugtanni egy négy éves fiúcskát, és mialatt foltos rongyait oldozgatja le róla, nyájasan szól:

— Feküdj le, Jánoska, majd letakargatlak a nagy ujjaslajbival, aztán nem fázol.

— De én nem fészsem le, mig nem vascsoráltunk; — mondta Misa, hogy ma karácson esteje van, mért nem ad ked diót meg mézes csíkot, mint tavaly? aztán menjünk az éjféli misére.

A szegény asszony alig bírta visszatartani könyeit. Egy falat kenyérök most volt; már három napja félig sült vagy főtt burgonya és egy kis agyongyurt, mit a nép sőtalan sovánnak nevez, volt eledelök. Negyed magával csak tengett eddig valahogy az asszony, de már annak is végére jártak.

Bár mint fájt is szive, hogy legkisebb gyermekének szerény kívánságát sem teljesít-

heti, mégis csokolgatva, még nyájasabban mondá:

— Holnap, kedves fiam, lesz minden, csak most aludj; lásd, nincs egy szál gyertyánk se a lámpásba, pedig sötét van, nem mehetünk a misére, még elopnának! — És mintha már ragadnák gyermekét, erősen magához szorította.

Ne félj szegény asszony, nincs most evőre szükség!

— Hát vezessen ed's apó, — hol van már oly soká? meg Gyura bácsi? — És a gyermek elkezdett keservesen sírni, mire anyja sem állhatta tovább; a két nagyobb lány is anyjokhoz húzódozott és vele együtt hullaták könyeiket.

A ház többi lakóinak sem volt sokkal jobb dolguk. Egy kis fonvialót kaptak nagy nehezen; azt megfonták, hazavitték és kaptak néhány garast, meg egy kis kenyeret. De azzal is nagyon takarékosan kellett bánni, tehát nem adhattak a nálok még szegényebbeknek.

A ház harmadik lakosa, egy özvegy asszony két neveletlen árvával, az inségélyezettek közé vétettet föl; véletlenül egy kis varrni valóra tett szert, melyért egy heti munkáért egy váltó forintot kapott. Ő volt tehát a leggazdagabb a szegények között. Egy darabig szóltanul nézte a szivrázó jelenetet, azután fölkel; a szekrényhez ment, tört egy darab kenyeret és jól elrejtett zsebből kivett egy krajezárt és oda ment a kis fiúhoz.

— Ne Jánoska, itt van egy krajezár, holnap vedj rajta diót, aztán játszhatol az én Misámmal, most edd meg ezt a kis kenyeret és fekiüdj le, édes apó is mindjárt itthon lesz...

Erre a szóra, mintha a végzet is igazolni akarta volna a jószívű asszony szava t, a kis ajtón zörgettek. A szegény család le-törölte könyeit, a kesergő vonások derülni kezdtek — hisz jön apjuk, hoz kenyeret, vagy kenyérré valót! A nagyobb lány kiment ajtót nyitni, az asszonyok a pitvarig mentek eléjük. Mind örült, — végre nem lesznek ugy elhagyatva, — ember nélkül!

Még be nem érték jól a pitarba, még alig lehetett a füsttől megécsni az arcukat kivenni, — Jánoska megismerte apját, odagrott és a nyakába akart kapaszkodni, huzogatta kezét, mire apja félkézzel igyekezett elhárítani kedvencét. Így értek az asszonyok hálálkodása között a szobába, vagy a mint a nép mondja, a házba.

— Ugyan apjok, hová maradt kedtek olyan soká, most már itt az ünnep, nem is vásárolhatunk semmit; piacz sem lesz, pedig ma sincs egy falat kenyérünk sem; — keteknek se tudok mit adni. Volt-e valami kereset?

— Volt anyó, de nézd, — és levétvén szűrét, felkötött és össze-vissza tákolt karjára mutatott.

— Szent Isten! Mi baja van kednek? És a szegény asszony mindent feledve, részvét-könyekkel sietett férje ápolására.

— Rosz idő volt. És, jeges, csuszós. A mint a Gyura által telehányt taligát feltoltam volna a meredekre, lábam kisiklott: le-estem, karom eltört, lábam kifczamodott. Szegény Gyura alig birt fölvoncolni. Nagyon roszul álltam anyó, — egy kocsin bevitték a városba; aztán a doktor, patika főlemesztette minden kerményünket. Ne busulj hát szegény anyuk, hogy nem lesz piacz; úgy sincs mit költeni

— Istenem, Istenem! hová legyünk, mi lesz belőlünk, ki lesz már a mi keresőnk, ha ked is nyomorék?!

— Ne busuljon, édes szülém, szólalt meg Gyura, egy szálas suhancz — hoztam én kenyeret is; aztán a doktor ur, az Isten áldja meg, nem vette el az új forintot, itt van! Én erős, egészséges vagyok, majd dolgozom én, — megéllünk valahogy. —*né.*

Mesék a kandallónál.

II.

Volt egyszer egy király s annak volt három lánya. Szép volt mind a három, mint megannyi szép virágszál, — az öreg király szerette mind a hármat, de a világ minden kincseért sem tudta volna megmondani, hogy melyiket szereti hát jobban. Mivel pedig mind a három szép volt, a király elnevezte az egyiket Rózsának, a másikat Ibolyának, a harmadikat pedig Nefelejcsnek.

Egyszer a szép aranyhaju Rózsa két testvérel kiment a mezőre virágot szedni, hogy édes öreg apjuk nevenapjára koszorút kössenek és azután szobáját felékesítsék vele.

A virágos mező mellett volt egy nagy-nagy erdő, hol a gyönyörű kis madarkák vigan énekeltek a leveles ágakon.

Mig Rózsa apró fehér kezével tépte a mezei liliumot, a piros kis kezfüt, szakgatta a fehér virágu vadrózsát, Ibolya a kis madarkák énekére figyelve mindig belebb-belebb ment az erdőbe, a kis Nefelejcs pedig a világért sem hagyta volna el, hanem mindig ott volt mellette.

Amint Rózsa a vadrózsákat tépné, kezét megszurta az irigy tövis és a fehér rózsaszirmokra cseppent az ő piros vére. Rózsa még eddig nem látott vért, nagyon megijedt, mikor a kis rózsán azt a piros cseppent meglátta és elsikoltá magát, hanem menten ott termett ám a halvány vitéz, ki eddig is folytonosan követte őket, s a leány kezére utíftvet kerestett, azután szépen bekötötte. Rózsa a vitéznek jószágát megköszönte, de nem is tudta azt elfeledni többé. Rózsa ezután testvéreit akarta volna fölkeresni, de hasztalanul kiátozott utánok, mert azok azt nem hallották, leült tehát egy domb oldalába, egy nagy akácfa alá, hogy majd bevárja őket, mig visszajönek.

De iszen várhatta is, mért Ibolya mindig belebb-belebb haladt az erdőbe, a madarak egyre szebb és szebb dalokat énekelgettek, az erdő egyre szebb és szebb virágokkal kínálgatta őket, ők pedig szedték a virágot, hogy milyen szép koszorú lesz abból, hogy fog majd örülni az ő jó öreg atyjok annak a sok szép virágnak. Egyszer azonban azon vették észre magukat a kis leányok, hogy egy kertben vannak, hol egy nyájas öreg asszony épen virágokat öntözött.

Hol jártok itt kedves kis leányim? — kérde a nyájas öreg asszony — nem féltetek az erdőtől, hogy így magatokban mertetek ide jöni?

Kedves öreg anyám! — mondá Ibolya — mitől félhetnénk ott, hol a madarak oly szépen énekelnek, a virágok oly kedvesen illatoznak.

Igazad van, jó leányom! Térjete be kis hajlékomba, pihenjete meg, ugys fáradtak vagytok.

A leányok nem hagyták magukat un-szoltatni, beléptek a kis fehér hajlékba, melyet oly féltékenyen karolt körül az erdei repkény, mintha el akarná rejteni még az erdő fáitól is.

Nem sokáig mulattak ők odabenn, mert kevés idő múlva gyönyörű ének hallatszott, melabús, panaszos, mintha valaki örömet,

fájdalmát panaszná a komoly erdőnek. A leányok nem hallottak még ily szép éneket, hát még mikor a hang a kis ház felé közeledett!

Ne féljete, kis galambjaim, az én fiam az, — bátorítá őket a nyájas öreg.

Nemsokára egy ifju lépett a szobába, az erdők dalnoka.

Kévs ideig mulattak ott a leányok, a jó öreg asszony elküldé fiát, hogy vezesse ki az eltévedetteket az erdőből s kísérje haza, mert nemsokára este lesz.

Gyönyörű tó mellett vitte el őket utjok. A kék víz fehér hullámai vígan öleltek körül egy csolnakot, melyben a tündér-herceg legkisebbik fia ült.

Nefejeles nagyon szeretett volna egy kicsit csolnakázni, de nem lehetett, mert igen távol volt tőle, hanem a tündér észrevette a kis leány ohajtását, villámsebességgel eljött, megfogta a vállát, és leültette maga mellé, beszélt neki sok szót, mit a kis leányok oly édes örömmel hallgatnak. Nefejeles is egészen elfeledkezett reá váró nénjéről Ibolyáról, elfeledte édes öreg apját, elfeledte az egész világot, szüntelen a tündér-herceget és a habokat nézte, melyek oly ártatlanul játszadoztak a himbálózó csolnakokkal.

Kedves testvérem Nefejeles — kiáltott Ibolya — jér vissza, menjünk haza, esteledik az idő! de Nefejeles mitsem hallott abból.

Ibolya elsomrodott, hiába vigasztalá őt a dálnok, hiába mondott neki regéket a „Szép hableányról“, „Az erdő királyáról“, „az öt meg nem vigasztalta, úgy sirt a kis leány, mint a záporosó, könnyei behullottak a tündérek tavába s menten fényes igazgyöngyökké váltak.

Kedves testvérem — mondá szomorúan Ibolya — mit monddak jó atyámnak, ha téged kérdez, mivel bússam meg az ő szerető szívét? Egy kis szellő repült épen akkor Nefejeles felé, az elkapta a sohajt Ibolya ajkáról s elvitte Nefejelesnek, ki arra nagyon büs lett.

Maradj még, kedvesem! — kéré őt a tündér-herceget. Nem lehet, nem lehet! — válaszolá a leány — atyám halála busulná magát miattam, nem lehet, nem lehet!

A tündér-herceget karjaira vette őt és kitétte a partra, s oly szomorúan nézett utána, hogy a kis leánynak majd meghasadt a szive.

Amint az erdőből kiértek, ott találkoztak Rózsával, ki már régtől fogva várt reájok és szemei nagyon ki voltak sirva. Amint a vitéz meg a dálnok eltávozott, a három leány egymás nyakába borult, megeredt a köny-

szemeikből, azután elpanaszkodták örömeiket, fájdalmaikat. Rózsá és Ibolya megvallották egymásnak, hogy mennyire szeretik a két ifjút. Nefejeles szomorú volt, ő nem szólt semmit, ő volt a legfiatalabb köztök, mégis ő szeretett legjobban.

Otthon azután a jó király megölelte gyermekeit s megcsókolta mind a hármat.

Kedves szép virágaim! — mondá nekik — a szomszéd királynak van három szép fia, mind a három megkérte kezeiteket, én oda ígértem, mit mondtok hozzá?

A két nagyobbik holthalavány lett erre a szóra, de a kisebbik bátran atyja elé lépett, megcsókolta őt s azt mondá neki:

Kedves atyáim! nagyon hamar határozta lefelettünk, engedd meg, hogy nekünk is legyen benne szavunk. — Az atya elbámult a leánynak, — de azután szomorúan mondá:

megmondani. — A halvány vitéz és a dálnok megjelentek az ünnepélyre, hogy legalább utoljára láthassák kedveseiket, persze ők sem láttak semmit.

A három szomszéd királyfi, boszut esküdt az öreg király fejére, pedig ez váltig erősítette, hogy boszorkányság van a dalgában, hogy valami tündér rabolta el őket, hanem azok nem hallgattak rá, hazamentek és nagy hadsereggel támadták meg az országot.

Pedig azok a szép leányok most ott voltak az erdőben, várták kedveseiket, de azok nem érkeztek. A vitéz és dálnok háboruban volt, amaz, hogy meghaljon, ez, hogy dalaival lelkesítse a vitézeket.

A szép tündér-herceget ott mulatott Nefejeles, vigasztalta Rózsát és Ibolyát, de azok sehogy sem tudták felvidulni. Siratták jó öreg atyjukat, kit oly nagy veszélybe döntöttek, siratták kedveseiket, kik még bucsuzni sem jöttek el hozzájuk.

Majd eljöttek a többi tündérek is, csak a megvigasztalódás maradt el.

A tündér-herceget megszánta a lányokat, elküldött tündéralattvalóiból kettőt, hogy hozzanak hirt a csatából és hozzák el a vitézt és dálnokot, — hanem azok már későn érkeztek. A vitéz halálos sebet kapott, dálnok pedig a bűtől, bánattól elhervadt, mint a madár, mely sebet kapott, — de azért mindkettőt elhozták. — A vitéz megcsókolta még egyszer Rózsát, a dálnok már csak kezét nyujthatta Ibolyának.

Eltemették mindkettőjüket zöld halom aljában.

Elhervadt a két leány is. A tündér-herceget a király megszánta őket, Rózsát rózsává, Ibolyát pedig ibolyává változtatta. Nefejeles sem élt sokáig; tündér nem lehetett, mert halandó volt, elhervadt ő is

nénjei után. — Mikor a jó öreg király halálos ágyán feküdt, egy tündér három szép virágot hozott neki, rózsát, ibolyát, nefejeleset, — persze! ő is mindjárt tudta, mi lett leányaiból, megsiratta őket, s könnyei a virágokra hullottak.

Ez volt sorsa a három szép virágnak, — azóta van a rózsá és ibolya zöld halom aljában, a kis nefejeles pedig a patak szélén, még a jó öreg király könyve is rajtok van ragyogó harmat képében.

Reich László.

Fecskefészkek-szedés Javában.

Jáva mellett egy kis szigeten, egy alig 500 lábnyi magas sziklabérc nyulik meg messze a tengerbe; neve Karang-Ballong. A part felől nem nehéz reá följutni, de a tenger felől megközelíteni is lehetetlen. A bérce oldala nem is egyenes, hanem mintegy üreget látszik képezni. E homorú

sziklafalon számtalan repedés látható, s e hasadékokba, mint az emberektől hozzáférhetlen helyen, millió kis szürke madár, a természetrajzokban ugynevezett éti-fecske, rakja fészkeit, mely fészkek ehető anyagokból van összeállítva, s különösen a kínai inyenczeknek kedves csemegéül szolgál.

Ha a hegy tetejéről a tenger felé közeledik az ember, s derekán kötéllel kilép a bérce párkányzatára; akkor látja, hogy alatta még 200 lábnyi mélység terül el. Alul a mormoló tenger hullámai törnek tajtékba a szétszórt sziklák között, melyek a hajók közelítését gátolják, s minden oda tévedőt biztos halállal fogadnak.

De a halál sem rémiti a nyereségre szokjázó embereket.

Évenként háromszor vadászatot szoktak tartani az apró állatok fészkei ellen, bármily veszedelemmel van is összekötve. A hegy csucshoz kötélhágcsót erősítenek, s azon a legnagyobb vigyázattal ereszkednek le. Viharban lemenni lehetetlen; a szél a sziklafalhoz surolná a vakmerőt,

elégítésén fölül többre alig vágyik, bizonyára semmi árért, semmi ígéretért nem vállalkoznék, ha csak a vak hit nem hajtaná őket a veszélyes munkára.

A fészkek-keresés idejét ünnepnek tartják, s az életközvetést áldozatnak tekintik a hegyi szellemek tiszteletére. A jávai legendákban különösen nagy szerepet játszik a déli tenger istennője, az úgynevezett Njai Ratoe Kideol őfelsége, kinek temploma gyanánt az összegyűjtött fészkek közös nagy raktárát tekintik, s e raktár előcsarnokában pompás dísz-ágy van tiszteletére, s azt hiszik, hogy ez istennő „szüzes tisztaságban“ ezen pihenteti elfáradt tagjait.

Az ottani kereskedők nagyon föl tudják használni e vakbuzgalmat. A fészkek-szedők részére a megelőző nap este lakomákat rendeznek; harsogó zene, vad tánc, szilaj mulatság közt eltompítják az érzékeket, s ha másnap eltompultan a veszélyekből kimenekülnek, nem annyira az élet iránti vágy, mint inkább egyedül az ösztön következménye.

ott a hamis Gergely bácsi előtt; dévajkodásiba bele-belepirul a két hajadon, vagy nagyot nevet, különösen mikor azt mondja nekik, hogy mindkettőjüket egyszerre veszi el feleségül, egyikkel szárazon, másikkal vízen éli majd boldog világát. Erre aztán Gergely még egyet mond, de az valami nagyon furcsa lehetett, mert Boris nagyirtelen odahajolt az üst fölé, míg Ila jól meghuzta bajuszát a pajzán embernek. Ne is kérdezzük mi volt

A kormánypadon ülve, János ékesen furuglyáz. Az egyszerű hangon elfűtt dalba csakhamar belevegyül a két lány csengő szava is, még pedig oly szépen, hogy csak úgy fülelnek bele a parti liget csalóányai. Nemhogy fölébredne rá, de csak annál édesebben alszik el mellette édes anyja emléjén a gúmbölyű baba, míg bátyja alig győzi várni a halászlét, melynek étvágyingerlő illata ugyancsak kezdi csavargatni hét éves orrát. Apja csitítja, hogy míg a ponty farkából körrömmel nem huzhatj, ki a szálkát, addig még nincs megfőve. A gyerek, hogy ki ne fogjon rajta

Fecskefészkek-szedés Javában.

Képek a hazai népeletről: XXXVII. Pihenő hajósok. — (Lots után Jankó.)

ki ilyenkor leereszkedni merne. A legkisebb szelvényben is könnyen halált okozhat, mert megingatja a létrát, s róla a tengerbe hullhat a vállalkozó.

Még ez nem minden veszély, a mi a fészkek-szedőket érheti.

A legcsendesebb időben is folytonosan életüket teszik kockára. — A fészkek legnagyobb részt a tenger színéhez igen közel vannak rakva; azért ha dús aratást akarnak, mélyen le kell ereszkedniök a tenger felületéhez; meglesni a hullámok járását, s a himbálózó kötélhágcsón a becsapódó hullámmal egyszerre és egyirányban kell az üregbe behatni, mert könnyen megtörténhetnék, hogy a korábban bemenőt elsodorná a magasabban betoluló hab.

E fészkek-szedés mily nagy keresetforrás a jávaiaknak, mutatja azon körülmény, hogy e fészkekért évenként harmadfél millió forintot vesznek be, s még sokkal többet is kaphatnának, ha e fészkek-szedés annyi veszélyvel nem járna. Az egyszerű jávai nép, mely a mindennapi szükség ki-

Képek a hazai népeletről.

XXXVII. Pihenő hajósok.

Hogy is mondja a nóta?

„Megy a kocsi, megy a szekér
Megy a terhes hajó!“

Csak hogy ez a mienk itt nem megy, hanem ott hintalózik csöndesen a part közelében, néha lendülven meg csak erősebben, midőn az éj csendében Pest felé zajogva uszó, füstölő, lapátoló óriás korbácsolja föl a habokat, maga után vonatva még öt vagy hat czethal forma bárkát, melyeknek legkisebbike is nagyobb mint ez, mely előttünk világlik a kelő hold fényében, de egyike sem oly kedélyes, otthoniságot ébresztő. Gabonát visznek-e vagy sőt, fát-e vagy fazekat, zöldre pingált faszéket-e vagy keréktalpat, az nem látszik meg, de meg nem is vagyunk rá valami nagyon kíváncsiak. Legyen az akármilyen, még ha cserebogár is, megveszik azt Pesten. Jobban érdekel bennünket az a két eladó, kik szegyenkezve állanak

a türelmetlenség, a tarisznya fenekéből kiböngészett egy darab turót; ezt majszolja, míg a bogrács mellé ülhet. Fakanalát, melynek csak széle fér be száján, gatyaszárába tölülgeti, pedig még nincs is rá szüksége; a szemes gazda azonban előrelát. — Végre leszál János a padról, az üstöt leemelik a tüzről s a kis Gazsi, ámbar ember-ségtudó legényke volt, minden regula ellenében első vágta bele kanalát a forró lébe, úgy hogy csaknem ráfröccsentette piczi kis hugará, kit lassu énekeszó mellett dúcizoltatott most édes anyja. Meg is pirongatják érte, nem viszik el többet Pestre, s több efféle. — Vacsora után atán megerednek a találós mesék s szép történetek az aranyhajú királyfiról, meg az ezüstörü vitézről. Gazsi, apja térdének feszülve, addig hallgatta, míg szerencsésen elaludt. A dévaj Gergely bácsi egy csöppet elnézett a partra, hogy kipányvázza a lovakat, melyeknek jóízű ropogása áthallzik a nesztelen éjben.

A tűz elhamvad, a hold fölébb száll, mély csend ereszkedik le a ringó hajóra, melynek orrá-

TÁRHÁZ.

Ipar, gazdaság, kereskedelem.

(Ujabb szerkesztői szemlélmok.) Ama vihar, mely utóbbi időben nálunk is országszerte dühöngött, s melyet a meteorológusok kitűnő tudományos pontossággal kiszámítottak és megjósoltak, mint halljuk, igen nagy károkat okozott az alföldi szélmalomokban is, mi annál inkább sajnós most, minthogy ezáltal a szélvészesben szenvedők nyomora is súlyosbított. — Ez új csapás elég ok arra, hogy, — követe a külföld példáját, iparkodjunk hazánkban is szélmalmaink tökélyesbítését előmozdítani. — A hollandiak, kiknél a tenger közellébe miatt ilyenmő viharok gyakoriabbak, legkitűnőbb példaként szolgálhatnak. — A tapasztalat bizonyítja, hogy a hollandi nyakperlek (Frikions-lager) e tekintetben leegyszerűsítettek, mivel csak a szélmalom vitorláknak oly erős szerkezetet engednek, hogy azok nemcsak a szélvészszel dacolhatnak, de a malom könnyen jászárás is nagy mértékben elősegítik. Ertelemszerű szélmalom építészeink belátták már ezen kevés költséggel járó javítás tetemes hasznát és hazánkban több helyen nagy sikerrel alkalmazták. Van der Huse jeles hollandi malom-építész a nyakperleyekben legújabb időben lényegesen javításokat tett, melyek mind olcsóság, mint jóság tekintetében a legegyszerűsítettek bizonyultak; s ezért malom-tulajdonosainknak különösen ajánlhatók. Hazánkba Kotsó Pál gépész-mérnök urnak (lakik Pesten, kigyó-utca 6-ik szám) sikerült e javítást sajátjává tenni, ki a legnevezetesebb vasgyáraknál előnyös összekötésben levén, ezen újított hollandi nyakperleyeket igen olcsón és rövid idő alatt képes kiállítani.

(A marhavész pusztítása a Határvidéken.) A Végvidékek területén, hivatalos kimutató szerint, eddigelé összesen 14,911 db. marha hullott el keleti marhavészben, és 536 db. lépfeneben. Az összes marhavészesség tehát 15,447 db. Ezenkívül ugyanez végtelen 1420 db juh és 190 db kecske is elveszett. Egyébiránt a marhavész úgy a Végvidékek, mint Bosnyakországban — hol még nagyobb dúlásokat tett, szünőfélben van; Horvátországban ellenben — főleg Zágráb és Pozsegegyében — még folyton tart.

Közintézetek, egyletek.

(A magyar tudományos akadémia) megnyisítgani és természetani osztályának dec. 21., tartott ülésében Preysz Mór lev. tag olvasá föl székfoglaló értekezését a „magyar borok vegyelemzéséről.“ Értekezé eddigelé 19 féle magyar bort s köztök 37 féle tokajt vizsgált meg Fejtesdr. Pólya József r. tag a hallérzék rejtő sziklacsonat belsejéről értekezett. Különbséget tevé a hang és zörejt közt s ezeknek a hallérzékre különböző hatásait magyarázta. Végül Szabó József l. t. a mennyiségutáni s természetudományi bizottság jelentését olvasá föl a már már lefolyt évről. Mire az ülés összes ülésé alakulva, a titoknok előadta, hogy Maramaros-Sziget városi trvszete perimományokat küldött be az akademiának a végből, hogy véleményét adjon az aláírás azonossága iránt, melyet egyik fél tagad. Határozatba ment, hogy az irományok visszaküldendők.

(A mátrai bányá-egyesület) alig másfél éves fennállása alatt minden irányban oly munkaságot fejtett ki, mely az egylet jövőjének megalapítására nagy befolyásnak tekinthető. A földmunkálatok és építkezések, valamint az épületek fölzerelése szikrel folytak és folynak most is szakadatlanul, s már oly közel állanak a befejezéshez, hogy a jövő nyáron valamennyi kezelési épület föllálva s fölservezve lesz, s az olvaszda is megkezdheti működését. A bányamunkálatokra vonatkozólag, — mint az igazgató-választmány jelentéséből látjuk, — elvült tüztek ki, hogy mindekelőtt azon munkálatok fejeztessenek be, melyek az érczartalmu éreket feltárják, hogy így a zuzás és olvasztás megkezdésekor nagyobb munkaerő alkalmazása mellett, nagyobb mennyiségű olvasztásra méltó érczet lehessen nyerni, mely azután a legrövidebb idő alatt értékesíthető leend. A mi az egyes bányákra illeti: a bedőlő Sz.-István bányában az elvesztett érczfolyamra ismét reá akadtak. A Gyöngyös-orszi bányában 14 lat ezüstöt tartalmazó ólomércz-érre akadtak. — A Gyöngyös-ér és

Katalin tárnában rendkívül kedvező eredményel dolgoztak; az előbbiben némely helyen színérz fordult elő; — az itt nyert 265 mázsa 68 font szín-érz összesen 33 m. 50 ft, vagyis 2345 forint értékű aranyat és ezüstöt tartalmazott. A „Jó szomszéd“ nevű bányában az elvesztett rész-érre ismét ráakadtak. — Egészen véve a turzások és érczmennyiség aránya a legkívánatosabb eredményt nyújtották, annyira, hogy a mátrai bányá-egyesület jövője teljesen biztosítottnak tekinthető, mert, dacára a nagy költséggel eszközölt előmunkálatoknak, az elhanyagolt bányák helyreállítására felhasznált jelentékeny munkaerőnek és a turzásokra s másnemű vizsgálatokra kiadott nagy költségeknek: a nyert érczkészlet értéke nemcsak a bányamivelés összes kiadásait fedezte, hanem bebizonyodott, miszerint az érczkészítésre felhasznált vájások egy harmada 5 hó alatt 10,400 ft. értékű dus érczet termelt, míg a költségek az összeg feléig alig emelkedtek. Szóval, a vállalat szilárd alpra van fektetve, — s oly kifejlődésnek néz eléje, mely fokont növekvő hasznat ígér.

Balesetek, elemi csapások.

(Tűzvész és jótékony-ság.) Kis-Vasváros falu Gömörben egészen leégett. A szomsz. id Rozsnyó ezuttal a jótékony-ság szép jelét adta, a mennyiben még a tűzvész napján néhány kocsi élelmi szert küldött, s később műkedvelők előadást rendezett az elégettek javára, mely 152 ft. jövedelmet hozott. Özv. gr. Nádasdy Tamásné pedig, erdőségeiben fát vágattat, hogy a hajlék nélkül maradtak újra építhessenek.

(Tűzvész.) Kun-Szentmiklóson e hó 17-én tűz ütött ki, s csak a nép erélyes fíradozásának köszönhető, hogy egyetlen háznál több nem égett el. E ház nem volt biztosítva.

(Tűzoltásból halál.) Mohácsán közelebről tűz ütven ki, egy bator tüzoltóra, a mint a szobából némely holmit meg akart menteni, az égő gerendák reászakadtak, s a lángok közt lete sirját. A tűz különben csak két házat hamvasztott el.

Mi újság?

(Jótékony-ság.) Gr. Pálffy Mór kir. helytartó 5 exca közelebb Gyulán járván, az ottani szükölködők közt kiosztandó kenyérre 200 főt ajándékozott.

(A segélyadományok összege.) Az alföldi szükölködők javára a m. k. helytartótanácsnál eddig összesen 267,728 ft. 77 kr., 154 darab arany, s 70 ft. 33 kr. ezüst gyűlt be.

(Jótékony-ság.) Debreczenből özv. Auer Andrásné asszonyság, mint tavaly, úgy az idén is újra 5 főt küldött szerkesztőségünkhez, azon tetszőlással, hogy azt a Pesten nagy elhagyottságban élő 117 éves Farkas Lászlónak karácsoni ajándékul adjuk át. Az átadás részünkről megtörtént s a szegény tehetetlen öreg halálját küldjük a jólelkű adakozónak. — Egyuttal megjegyezzük, hogy a jótékony adomány épen legalkalmasabb időben érkezett, midőn az agnagn szintén szegény sorsu ápolói már nagyon várták a részvét segélyfilléreit, melyek azelőtt bővebben, most igen gyérten folynak be az emberbarátoktól. Ajánljuk a gyámoltalan agg Farkas László ügyét a felebaráti részvét jótékony figyelmébe, hogy a kinek oly ritka hosszú élet jutott osztályrészüil, legalább a végső napok terhei megkönnyebbitessenek. (Lakik Pesten, Lipót utca, 35. sz. alatt.)

(Jótékony ügyeleti bálók.) A pesti jótékony ügyelet a jövő farsang folyama alatt két álarczos bált rendez; — az első jan. 10-dikén a nemzeti színházban, a másodikikat jan. 30-dikán a Lloydteremben.

(Uj politikai lap.) Gyürki Antal mint szerkesztő és kiadó-tulajdonos egy új lapra hirdet előfizetést, melynek címe lesz: „Tájékoztató“ a politika, ipar, kereskedelem, gazdaságat és hasznos ismeretek mezéjén. A nagy ivalaku, s január 1-től kezdve minden másodnap, így hetenkint háromszor megjelenő lap arra egész évre 12, félévre 6, negyedévre 3 ft. leend. — Az előfizetési pénzek Pestre a szerkesztőhöz, (képiró-utca 3. sz. sajtó háza,) küldendők.

(Lefoglalt könyv.) A Zilaby Károly és Reviczky Szever által szerkesztett „Alföldiek segély-albumát“ lefoglalták; a szerkesztők azonban annak folszabadulását remélik, s mindent elkövetnek, hogy mielőbb az előfizetők kezébe juttassák.

ban a két hajadon összevonul s egymást öelve, ábrándba, álomba merül. A némaságot csak a zakatoló malmok álomhozó moraja zavarja meg. Minden alszik, csak a hamis Gergely, meg a furulyás János maradnak még ébren s ha nem családunk, duellum nélkül egyenlítik ki egymás között, hogy egyikök Borist, másika Ilát, ha Isten is úgy akarja, kukoricáztorés után elveszi.

A szent István magyar királyi rend kitől nyerte eredetét?

Különönek tetszhetik e kérdés, miután közönségesen tudva van, hogy a sz.-István apost. királyi vitézrend, (Insignis Ordo Sancti Stephani Regis Apostolici), Bécsben, 1764-éki évi május 6-kán, Mária Terézia királynő által állítottat fel. Ez is tanusítja e fejedelemszónak többször bebizonyított finom politikai tapintatát. Ilyen jól kiszámított eredményű tény volt például, midőn mindjárt trónralépté, 1741-ki június 25-kén történt megkoronázata után, küllelenségek által többfélét megtámadtatván, az e miatt nagy remélésben volt Bécs városát odahagyva, biztos menhelyet hű magyarjai közt keresett. Azon évi sept. 11-én pedig, a Pozsonyban együtt levő országrendek előtt Józsefét, a hat hónapos kisdiedt felmutatván, latin nyelven — mint Voltaire megjegyzi, — így szólította meg a Rendeket: „Elhagyatván barátimtól, üldözötven ellenségeimtől, megtámadtatván atyámfiaitól, egyedül a ti hűség-tök s bátorságotok, és az én állhatatosságom az, melyre támaszkodhatom. Ime, kezeitek közé teszem le a ti királyaitoknak leányát és fiát, kik a szabadságot töletek várják.“ Ezen szavaira Mária Teréziának, — a mint Budai Északi és Magyarországi történelmében (Debrecen, 1812.) említi, — a Rendek kardot rántván mindnyájan így kiáltottak fel: „Haljunk meg a mi királyunkért, Mária Teréziáért.“ (Moriámur pro Rege nostro, Mária Terézia) S az 1741. 63. t. cikk szerint is, a magyarok életüket egyenlő akarattal felajánlották. (Vitam et sanguinem sese impensuros unanimes consensu polioiti sunt.)

Az alkotmányos ország megnyugtatóására, s a trón és a haza iránti érdemek méltánylására mutatnak azon tettei is, melyeknél fogva Sz.-István első magyar király emlékezetét, mind vallásos, mind polgári szempontból, többféleképpen is kívánta feleleveníteni. Közudmásra van ugyanis, hogy 1771-ik évben, Sz.-Istvánnak Szent-Jóbról, (Sz.-Jogh. Bihar várm.) Raguzába került jobb kezét, mint ereklyét, visszaszerzézven, azonnal rendelést tett, hogy a schönbrunni udvari templomban, 1771-ki június 29-én, a Sz.-István királyi rend vitézeinek jelenlétében, kilencz napi áhítatosság tartassék: azután pedig e szent kéz Magyarországnak visszaadásék és Budán az udvari templomban köztiszteletre évenként kitéssék. — Szintén közudmásra van, hogy a m. kir. helytartótanácsnak 1774. év aug. 8-ról kelt intézménye szerint, a megyés püspökök az ő fel-szólítására s ajánlatára egyhangulag fogadták a Sz.-István, mint ország pátronusa, ünnepeinek megtartását.

Már ugyan Sz.-László decretuma I-ös könyvének, 38-ik fejezetében foglalt szentek ünnepei évenként határozottan megtartandóknak; e cikkben pedig Sz.-István napja is előfordul; de előfordulnak az. Gerhárd és sz.-Miklós napjai is, melyek azonban utóbb megszűntek ünnepek lenni. Majd Jeruzsálemi András 1222-ik évben kelt Arany-Bullájának első cikkében, a Sz.-István ünnepe Fehérvártól rendeltek évenként, — ha csak lehet, a király jelenlétében — megtartatni. Ez azonban idővel megszűnt és több szent napjai a kalendáriumok szerint is, másokkal váltattak fel. Különös, hogy még a XVI. században Szent-István napja sem állott a kalendáriumokban; és Steinhöfer Gáspár által, Bécsben, 1571-dik évben nyomtatott első magyar kalendáriom szerint is aug. hó 20-ra sz.-Bernhard napja tétetik. — Az 1634, így az 1635 és 1638-ki magyar kalendáriumokban már ott van ugyan Sz.-István király napja, de nem mint ünnepnap, és csak fekete betűkkel nyomatva. Az 1641-ben pedig Sz.-István királyi Conf. veres betűkkel van. Bod Péter „Sz. Heotokraták“ (Oppenheim 1857) című munkájában, a 119-ik lapon mondja, „hogy XI. Inocentius pápa rendelkezéssel a kereszténység között, annak emlékezetére, hogy Sz. István érdeme és segítségé által Buda városát s várát második napján sz.-Mikály havának a török kezéből vissza vették, azon napon szenteltetik az ő emlékezte.“ Innen van, hogy a különféle egyházi és világi

Néhány szó az egészséges lakások ügyében.

Rober Henry, egy angol egészségügyi társulat tagja, e cím alatt „egészséges lakások és munkás osztályok lakásainak hiányos elrendezése“ egy nagyon érdekes és olvasásraméltó előadást tartott, mely 1860. június 28-án a Builderben éretett közzé, és a nevezett tárgyról szóló teljes értekezésnek tekinthető. Ezen közleményből a többi között látható, hogy az egészségügyi javítások Angolország legnagyobb városaiban a legkedvezőbb állapotban vannak. A halandóság Londonban az utolsó 10 esztendő alatt 1000 lélek után 25-ről 23-ra, Croydonban 28-ról 22¹/₁₀-re és Liverpoolban 39-ről 27-re szállott le. Helyes arányúnak a halandóság azon esetben tartatik, ha 1000 lélekre 17 haláleset jó. A kórházakban cész-szerű ventilatio hozatott be, és ezen intézkedések üdvös eredménye az, hogy a halandóság, mely azelőtt 6 beteg után egyet tett, 20 beteg után egyre szállott le. A ventilatio hasznáról különösen feltűnő tapasztalat Glasgownban tétetett. A „Barrack“ nevű városrészen 500 lélek után 57 ideglázaset adta magát elő, mely aránylag a városrész összes lakói számához mintegy 100 esetre rugott évenként. Az orvos jó ventilatiót hozott be minden lakhelyiségben, és ennek következtése az, hogy 8 év folytán csak két ideglázaset fordult elő. A tapasztalat úgy találta észlelőnek, hogy a dolgozóházak, fogházak stb. hálótermeinek a személyenként 450—500 köbláb térségüknek kell lenniök, Miss Nightingale szerint a párisi kórházak termek személyenként 1700 köbláb, a londoni kórházaké 2000—2500 köbláb belülréggel tartatnak kívánatosoknak. A pentonvillei mintafogház szobái több mint 800 köbláb belülréggel bírnak. Az állomási házakban minden rendőrcsontabler számára 450 köbláb belülréggé szoba van rendelve. Egyik kormánybiztosi jelentésben a kaszárnyákban is az eddigi 500 köbláb belülréggé szobák helyett 7—800 köbláb belülréggé javasoltatnak minden egyes ember számára.

Ez alkalommal az említett folyóirat „the Builder“ mindazoknak ajánlható, kik a városok és lakások egészségügyi javítására vannak hivatva, mely tekintetben rendkívüli munkásság fejlesztetik ki jelenleg Angolországban. E becses folyóirat majd minden számában tanulságos adatokkal és újmutatásokkal találkozik az ember, melyekből sokat a mi viszonyainkra is nagyon üdvösen lehetne alkalmazni, hol a legtöbb falusi lakások a legferdebb és legezlelensebb szerkezettel bírnak, sőt a nagyobb városbeliek és a tehetségsőbb és magasabb ranguakéi is sok kívánni valót hagynak még hátra. Dr. B. L.

Instaur. Hunnos Equites: quibus ordo celebris, Jam Stephani prisco tempore Regis erat. Utque sit Authori primo sua gratia, nomen A Stephano per Te redditus Ordo geret.

Midőn tehát többen így értelemben voltak és vannak ezen vitézrend alapítója iránt, talán azon kitűzött kérdésem is, hogy „a Szent István apostoli király vitézrendje kitől nyerte eredetét? nem minden ok nélkül tétetett. Mondjuk ki azért nyíltan, hogy Sz. István, ezen vitézrendjéről mint ilyenről, soha semmit sem tudott, — legalább hogy tudott, avagy ilyet alapított volna, annak sem a krónikákban, sem más történelmi okmányokban, semmi nyoma sincsen; hanem miután ő a keresztényen vallást behozta, s a szent koronával megkoronáztatott, az ország neki telj-hatalmat adott, az érdemesebbek közül — a pórnéptől megkülönböztetés végett — kiváltságos, szabaddalmas, czimeres, vitézeket, lovagokat, nemeseket (Servientes, Equites, Nobiles) kinevezni és bizonyosan ide cözölőnek mind a rend alapító-levelé idézett szavai, mind az emlékpénz feliratai.

Sz. István ekképen a maga nevével vitézrendet nem alapított, habár a reá ruházott hatalomnál fogva az érdemesebbeket kitüntette is. Az ő nevével való rendet Mária Terézia, a fiának Józsefnek 1764-ik évben római királylyá lett választása s koronázataisakor, — mikor t. i. Sz. István első magyar királyt védszentjének választá — ennek emlékére, tiszteletére és dicsőítésére, egyszerűen a polgári érdemek megjutalmazására, mint magyar királyt állította fel, köteleességüké tevé a rend vitézeinek a rend-jel mindenkor hordozását. Mária Terézia is mindenkor egész kegyelettel viselte.

Nevezetes, hogy midőn egykor gróf Eszterházy Ferencz főkanzellárjával beszélgetne, rögtön kívánván ezt a Sz. Istvánrend czimerével feldiszniti, a rajta levő rendjelt, — mit akkor is viselt, — adta át a főkanzellárnak és pedig olyatn, — utóbb okiratban is foglalt — kitüntetéssel, hogy ez a családán maradván, azon családi tag, mely a Sz. István rend-jellel fog megtiszteltetni, a Mária Terézia által hordozott eredetét viselhesse. Így viselte azt most közelébb gróf Eszterházy Károly, tolnai, majd győri főispán. És midőn Pozsonyban az 1848-diki országgyűlésén kérdezném, miért nincs e felett korona? — (mert a kereszt csak egy kis karikán függött, minden feltevé való korona nélkül) mondá a gróf, hogy ezt Mária Terézia maga viselvé, a korona nem ezen, hanem a királynő fején volt.

Mínthogy pedig ezt a jeles rendet Mária Terézia 1764-dik évi május 6-án alapította, tehát a jövő 1864-dik évi május 6-án lesz alapításának épen századik esztendeje. Illó, hogy akkor e napot, különösen a rend vitézei megünnepeljék.

Sebestyén Gábor.

Turri imposita vigilanti Architecti Jos. Hild et Syndici Ecclesiae Ant. Hampel, consecrata 10-a Decembris 1868. Közli S. J.

Az év és évtized végén.

Egy évtized élményeinek, tapasztalatainak élénk emlékével zárjuk ma be a Vasárnapi Újság ez évi folyamát, s teszszük le pillanatra a tollat, hogy a jövő perczben újra fölvegyük, s a megszeretett szellemi munkálkodást, az ég segélyével, s olvasóink, munkatársaink tevékeny közreműködése mellett, legjobb tehetségünk szerint ismét tovább folytassuk.

Nem vetünk vissza hosszú pillantásokat az eddig bevégzett hosszú utra, s bármily örömmel szerez is mulatni emlékeztetünk a közlelemteljes pályá egyes elhagyott pontjainál s elmúlt élményeinél: magán érzelmekünk ömlengésével még sem fogjuk itt tölteni a hasábot. Mi himni szeretjük, hogy hosszú utunk nem volt áldástalan, s hogy ama sok ezer hajlékba, a hová benyitottunk, nem egyszer hoztunk élvezhető tápot a szellemnek, vigaszt s felvidulást a szívnek, tanulságot és nemesebb szórakozást az élet gondjai alatt kifáradt léleknek. E hitünk mellett azonban, mint máskor, ugy most is örömet bizzuk az időre és másokra annak megítélését, vajjon a Vasárnapi Újság eddigi útjának hagyott-e hátra oly nyomokat, melyek általában a mivelődés és felvilágosodás, s különösen a honszerelm és hazafüség egyik apostolának működését tanusítják?

Nem nézünk vissza, mert még sokkal nagyobb azon ut, mely előttünk van, mint a melyen már áthaladtunk; s nagyobb erőt és kitartást igényelnek az eddigieknél azon czélok, melyeket még ezután kell elérnünk, hogy a mivelődés, a szellemi s anyagi fejlődés, s a nemzeti átalakulás nagy munkáját részünkről is becsületesen elősegítsük.

Most is csak azon jelszónk mellett kell maradnunk: *Előre!*

Most is azon remény biztat, hogy a közönség, melynek tolmácai vagyunk, hiven fogja gyámoltítani törekvésünk-t. Azon magyar közönségről s közönséghez szólunk, melynek évek sora óta bírjuk bizalmát, mely fölismerve céljainkat, rokonszenvének bátorító s ápoló melegével éleszté buzgalmunkat; azon közönséghez fordulunk, mely mindig, de különösen a lefolyt évben, a szerkesztő jutalomévében, figyelmének megható jeleiben részesített, a miért örök hála érezzük magunkat lekötelezve.

E bizalom, e rokonszenv legyen kikerve számunkra továbbra is, — mert az életünk és hatásunk mulhatlan feltétele, s mert arra mindenkor érdemesek is akarunk lenni.

Legyen üdvözölve még egyszer a Vasárnapi Újság olvasóinak régi hű gárdája, s legyen üdvözölve az új nemzedék, mely mellette s vele nőtt fel — s ha a földi sanyarúság legszomorubb napjai virradnak is fel reá, ne legyen soha fogyatkozása — *hűben és reményben!* Pákh Albert.

Egyház és iskola.

(Magyarországi herceg-prímása) ő ementiaja, az irtalmas nének esztergomi intézete számára legújabbán 15,000 ftnyi alapítványt tett urbéri papirokban.

(Aranymise.) Asztaller, palotai lelkész e hó 8-án tartotta aranymiséjét, mely ünnepélyre számos tisztelője jelent meg.

(A gyórsirászat tanítása,) mint „Gy—“ írja, Markovits módja szerint hazánkban a következő iskolákban van folyamatban: Pozsonyban a Kath. főgymnasiumban, Budán a főreáltanodában, Kecskeméten a reform. collegiumban, Temesvárott és Baján a főgymnasiumban. Ohajtandó, hogy e közérdekű tantárgyat minden nagyobb tanintézetünk befogadjja.

Hirdetések a Vasárnapi Ujság 52-ik számához 1863.

Figyelemreméltó hirdetés!

A csász. kir. szabadalmazott

érez- s fémtisztítópórá

első főraktára egész Magyarországra nézve, mely célszerűségéről fogva máris a legnagyobb elismeréssel találkozott, — mely által bármilyen ércz- és fém- és porcellán- és legelőcsérelt és meglepőleg gyorsan lehet tisztítani, — létezik:

Schneider G. fűszer-kereskedésében Pesten, a Lipót-utczában.

1 nagy csomag ára 30 kr., középszerű csomag 15 kr., kisebb csomag 8 ujkr.

Nagybani vételnél tetemesen olcsóbbért. 387 (4—4)

Az első cs. kir. szabadalmazott s megjobbitott

légvonal-záróhengerek bizomány-raktára

ablakok- és ajtókra,

Guth József és Schaffer János gyárából Bécsben,

Schneider G.-nél Lipót-utczában Pesten.

Az ablakok és ajtók ezen szabad módszer általi elzárása meggátolja az emberi szervezetre oly káros befolyást légvonalat, s az ezen elzárás által a szobákban előidézett egyforma-melegség egyszerűen a fűtő-anyagban is tetemes meggátolódás érhető el.

Ezen legújabb módszer által az ablakok és ajtók bárki által igen könnyen lementessé tehetők, anélkül, hogy azok kinyitása vagy becukása által a gyapot-hengerek közlekedni.

Egy rőf ára gyapju-szövetből egy ablakra 9 kr., ajtókra 15—30 kr. Gyapot-szövetből 1 rőf 3—5 kr.

Vidéki megrendelések postai utánvét mellett pontosan és gyorsan teljesítenek. 423 (3—3)

Cs. k. sz. tiszavidéki vasút.

HIRDETMEŊY.

A debreczeni országos vásár tartama alatt Czegled és Debreczen közt közlekedő vegyes-vonatokat vonatok hirdetémyi ezenen annyiban módosították, a mennyiben ezen vegyes-vonatok nem 1863. dec. 28-ától fogva, hanem 1864. január 4-ke berarólag január 20-dika közt fognak közlekedni. 10,300—456 (1—3)

A cs. k. sz. tiszavidéki vasút igazgatósága.

Dr. Pattison

köszvénygyapotja (Gieht-Watte)

gyógy- és óvszer a csúszok minden nemei ellen; u. m. arcz-, mell-, nyak- és fogfájás- — továbbá: derék- és vékony-fájalmak, fej-, kéz- és térd-köszvény és tagszaggatások ellen.

Egy csomag ára . . . . . 1 ft
Fél csomag ára . . . . . 50 kr.

Postai feladással 15 krral több.

Valódi minőségben kapható;

Pesten: Török József gyógyszerésznél, a király-utczában 7. sz. a.

Budán: Crimpeltz T., Tabán, szarvas-tér 113-ik sz. a. 375 (6—6)

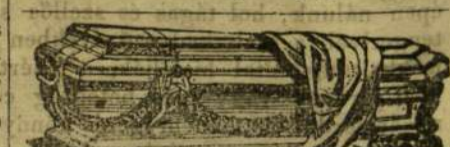
Bizonyítvány.

Egy év óta heves derék-fájalmakban szenvedvén, melyek utóbbi időben oly magas fokra hágtak, miszerint nekem a járás és hajolás is legnagyobb nehémségre vált. A dr. Pattison-féle köszvény-gyapot első használata után szenvedő állapotom zombetűnőleg javult; e gyapot másodikban felrakása után összes fájalmaktól tökéletesen megszabadítottam, úgy annyira, hogy most 78. éves koromban minden fájdalom nélkül járhatok s hajolhatok, s minden teher nélkül a földről bármit is felvehetek. Münder, a Deister mellett, febr. 21. 1863.

Krückeberg D., főorvász.

A Pattison-féle köszvény-gyapotot számos fájalmaknál oly annyira megpróbáltam találni, miszerint ajánltam, hogy ha azt Berlinben is megszerezhetném. Nem volna ön hajlandó, azt Berlinben is valakinek bizományba adni? ön igen lekötelezem engem, ha velem tudatni, miszerint köszvény-gyapotját itt helyben kinn kaphatnám meg? Berlin, april 10-én 1858.

Dr. Arnim, egészségügyi tanácsos.

Érezkoporsók,

szilárdabbak s díszesebbek, mint a fakoporsók, s nem drágábbak a fából készültéknél, ajánlja az alulirt gyár mindazoknak, kiknek azon szomorú kötelesség teljesítése jutott, hogy szeretett övék holttesteit illő módon eltakarítsassák.

Beschorner A. M. és társa

első cs. kir. legf. szab.

érezkoporsók főgyári raktára, hol ezen érezkoporsók nagy választékán kívül még mindennemű szemfedelek, vánkocok, matrécák, virágok stb. lehetőleg legelőcsérelt áron kaphatók, — létezik:

Pesten, a kis-hídutczában, a „vadász-kürt“ szálloda mellett.

Vidéki megrendelések pontosan és gyorsan teljesítenek. 348 (7—12)

MOLL A., gyógyszerész Bécsben, „zum Storch“, Tuchlauben.

FREUDENTHAL A.

viz- és gázalkatok telepzte Bécsben.

Iroda és raktár: Praterstrasse 42-ik szám. Gyár: Körnergasse 2-ik szám.

VIZVEZETÉKEK,

ólom-, kovácsolt s öntött vasból, nyilvános, magán- és gyárépületekhez stb

Nyomó-, emelő- és szivattyu-művek,

ember- és gőzerő-hajtó művel.

Csappfordítók, kiöntő-medenczék, vízzörök, árnyékszékek és pisilők, bidetek, mosdóasztalok, fürdő-készletek, ömlények stb.

gáz- és gőz-, meleg- és forróvíz-fűtők.

A katulyák az itt látható és hivatalosan leírt védjegyekkel vannak ellátva.

MOLL SEIDLITZ POR

MOLL A. védjegye

Külföldre jutalomlevek-pénzrel a párisi világtállásában 1853-ik évről.

Központi szállítási rakhely a „gölyához“ címzett gyógyszer-tár Bécsben.

Figyelemztetés. Tapasztalván, hogy a Seidlitz-porok szóról szóra az enyém után nyomtatott, sőt a közönség ámitása végett hamisított névaláírásokkal ellátott használati utasítványokkal adtak el, s a végett a külső alak hasonlatosságánál fogva saját gyártmányommal könnyen felcserélhetetnek; ezen hamisítványok megvételétől mindenkit azon meggyőzéssel óvok, miszerint az általam készített Seidlitz-por minden katulyája megkülönböztetésül hasonló készítményektől saját Iparjegyem és aláírásommal van ellátva; és minden egyes adag fehér papir-burkolatán ismerjelű víznyomasban „Moll's Seidlitz-Pulver“ látható.

Ára egy bepecsételt eredeti katulyának 1 ft. 25 kr. — Használati utasítás minden nyelven.

E porok, rendkívül s a legkülönbözőbb esetekben bebonyult gyógyhatásuk által minden eddig ismert házi-szerek között tagadhatatlanul az első helyet foglalják el; — mint azt sok ezer, a nagy császári birodalom minden részéből került s kezeinknél levő hálaíratok a legrejtetesebben tanúsítják, hogy e porok rögzött szorulásoknál, emészthetlenségénél és gyomorhevénél; továbbá göresök, vese- és ideges bajokban, szivdobogásnál, idegesség okozta főfájásnál, vér-todulásnál, csúszos fogfájalmaknál, végül hysteriára, bukóra és huzamos hányásra hajlammal stb., a legjobb sikerrel alkalmaztattak, s a legtartósabb gyógyhatást eredményezték. — Az ez értelemben igenis kiterjedt levelezés számos bizonyítványt tartalmaz oly betegek részéről, kik, miután nálok minden, gyakran allopathikus és hydropathikus gyógymód eredménytelenül kimerítették, ez egyszerű házi szerhez folyamodtak, és ebben rongált egészségöknek helyreállítására oly soká eredménytelenül keresett gyógyszer meglegék — Ez elismerő-iratok szerzői között a társadalomnál csaknem minden osztályai, u. m. munkások, tanítók, kereskedők, iparosok, művészek, mezeigazdák, tanárok és hivatalnokok, sőt gyógyszerészek és orvosok, valamint mindkét nembeől oly egyének is képviselvék, kiknek ezelőtt még a leghírhedtebb gyógyforrások sem okoztak legkisebb könnyebbülést, és kiknek egészségök csupán csak a Seidlitz-poroknak rendszeres használata által állították helyre.

A főraktár létezik:

PESTEN TÖRÖK JÓZSEF gyógyszerész urnál, király-utca 7-ik szám alatt. STEINBACH JÓZSEF ur kereskedésében, gránátos-utczában.

Ezen czegek alatt szintén megrendelhető:

a norvégiai „Bergen“ városból való valódi Dorsch-májhalzsir-olaj is.

Ára egy nagyobb üvegnek 1 ft. 30 kr., egy kisebbnek 1 ft. a.

Az üvegek el vannak látva védmárcokkal és kimerítő használati utasítással. — Ez az egyetlen faj, mely minden töltés előtt vegytanilag megvizsgáltatik és czinkupakkal elzárt üvegekben küldetik el. — Ezen legtisztább és leghatályosabb májhalzsir-faj a Dorsch-halnak legelsőszűz és kiválógatása által van meggyerve, és egyáltalában semmi vegytani kezelés alá nem vonatot, hanem a bepecsételt üvegekben levő folyadék egészen épen és azon állapotban van, miként az közvetlenül a természet által nyújtott. — E valódi Dorsch-májhalzsir-olaj Európának minden orvosi tekintélye által mint legelőcsérelt gyógyszer a mell- és tüdő-bajokban, serophulus és rachitis, köszvény és csúsz, idült borkötés, szemgyulladás, ideg- és több más bajokban alkalmaztattik.

295 (18—50)

Fekvőbirtok haszonbérbeadása.

Sz. kir. Debreczen város tanácsa részéről ezenen közhírre tétetik, miszerint a Tiszával határos Óhatai pusztá, mely 1600 ölével számitva 8226 2/3 holdat teszen, a rajtalevő gazdasági épületekkel egyetemben, az 1864. évi szeptember 29-től számítandó 12 évre, akár egészben, akár két körülbelöl egyforma-tagban, a mennyiben az 1863-ik évi november 9-ik napján tartott másodszeri árverés eredménye is felsőbbileg helyben nem hagyott. — az 1864-ik évi február 15-ik napján Debreczenben, a nagytanács-teremben délelölti 10 órakor tartandó harmadszeri nyilvános árverés haszonbérbe fog adatni.

Az árverés föltételek a városi számvevő-hivatalnál addig is megtekinthetők.

10% bánatpénzrel ellátott lepecsételt írásbeli ajánlatok is elfogadtnak.

Kelt Debreczenben, 1863. december 7-én tartott tanácsülésből. 453 (2—6)

A városi tanács.

ELADÓ (2—2) szénakészlet és juhtelelésrel vállalkozás.

Szabolcs megyebeli Berezal helységben mintegy 300 szekérnyi, kazlakba rakott, nádforok széna eladó. Ugyanannan ezenen ajánlat tétetik 600—1000 bír. birkanak felbetelelésére. Mind a két ügyben értekezhetni Incedi István földbírtokossal, lakik Berezelen. Utolsó posta: Nyíregyháza, Vasúti állomás: Nyíregyháza, illetőleg Tokaj.

Életessentia

dr. J. G. Klessowtől Augsburgban, altest- és gyomor-betegségeknek nagybíru és jónak bizonyult, valódiilag kapható a magyarországi főraktárban:

TÖRÖK JÓZSEF gyógyszerész urnál Pesten király-utca 7-ik sz. a. 458 (1—6)

Ára egy nagyobb üvegnek 1 ft., egy kisebbnek 50 kr. Posta után két üveg-nél kevesebb nem expediatatik.

Megbirálása, működésbetétele, utbaigazítása s tudakozása a legjobb amerikai, angol és belföldi gazdasági és iparági gépeknek

stb. E tárgybani levelek bérmentesítve kéretnek. A vizválaszra megkívántó pénzüsség a levelehez csatolandó. 452 (2—3)

Czim: Ag. Bold, pr. Ingenieur in Hamburg.

A keleti marhavész ellen legelőcsérelt ajánlható:

korneuburgi marhapor,

lovak, szarvasmarhák és juhok számára.

KORNEUBURGER-VIEHPULVER FÜR PFERDE, HORNVIEH, UND SCHAFE

A londoni 1862-iki párisi, bécsi és müncheni éremmel kitüntetve. — Ö felségeik az angol királyné s porosz király udvari tisztelőiben, ö felségeik főlovászmesterei hivatalai által a készítő irányában nyilvánított isztellőteljes elismerésük szerint, kitünő eredménynyel használtatik, s jónak találva:

LÓNÁL: torok-, mirigy-, bőrgörök, étvágyhiány esteinél, s különösen a lónak teljes épségben s tüzesen tartására.

SZARVASMARHÁNÁL: vérteljesnél s a tehének felpuhadásánál (szelés has), kevés vagy rossz tejelésnél, melynek minősége ennek használata után meglepőleg javult, — tüdőbajoknál; borjuszak alatt ennek teheneknél alkalmazása igen előnyös, valamint a gyenge borjuk is láthatólag fejlődnek ennek beadásá miatt.

JUHNÁL: máj-metely elhárítására, az altest rothadásánál s más bajainál, hol a táhtelenséget tönkre teszi. — Továbbá:

Virágyganta (Blüthenharz)

a házi-állatok termékeltensége ellen.

Valódi minőségben kapható:

Pesten: Török J. gyógyszer-tárban, király-utca 7-ik szám alatt, — Thalmyer és társa, — Halbauer testvérek, — Glatz I. F., Blau M. P., — Hollóssy testv. — Kinnál és Frühwirth uraknál.

BUDÁN: az udvari gyógyszer-tárban. 360 (4—4)

Karácsoni és ujévi ajándékul.

Epen most jelent meg STEIN JÁNOS, kolozsvári könyvtárosnál, s általa minden hazai könyvtárosnál kapható, kiváltképen: Grill Karoly (ezelőtt Geibel A.) könyvtárosnál Pesten, Kristóf-tér 4-ik szám:

CSEMEGÉK.

kisebb gyermekek számára,

melyekkel családok, kisedővők s elemi-tanítóknak kedveskedik

GÁSPÁR JÁNOS,

nagy-enyedi nevelés-tanár és képezde-igazgató.

Harmadik javított, 9 beszély és 170 vers-csemegével bővített kettős kiadás; névszerint:

egyik íróvelinre nyomott diszkidás 2 gyönyörű szinezett, 2 könyomású és 23 fametszésű képpel.

20 1/2 nyolczadrét iv, díszes borítéku keménykötésben 2 ft. 60 kr.

20 1/2 nyolczadrét iv, csinos borítéku kemény kötésben csak 1 ft.

Midőn a „Magyar-olvasókönyv“ érol hazaszerte dícséretesen ismeretes s szerzőnek főnévezett, s utóbbi tökéletesebb kiadásunkban is mind az itészet, mind a szülők és tanítók, mind a kedves kiadékok részéről oly meleg részvételt fogadtok kedvező művét, egyszerűsége és Olvasókönyv előcsarnokát, megfogódni s egyhármadrészben bővített, illetőleg számos gyönyörű képpel illusztrált alakban újra világ elé bocsátjuk: elégnék velük csak röviden érinteni a t. szerző vezéreltől s könyvünk gazdag tartalmát.

Szerző lélektanilag igazságnak tartja, hogy csak az ragadja meg a gyermek szellemét, mi saját kedélyes világából van merítve, érzékelhetőleg és derűlen előadva; mi magában is érdekkel bír, és egyszerűsége felőlteknek is kedves olvasmány. Mert nagy tévedés ám azt hinni, hogy a mi a feladoteknek unalmas, éledhetlen, — (mint sok gyermekbeszély és verselés) — az a kiadékok költőies kedélyének épen jól! A gyermeknek mindenben csak a legjobb a jó.

Ezen elvek világánál tanulmányozó szerző a hazai és külföldi gyermek-irodalm termékeit s a magyar nép ajkán forgo gyermekmesék-, dajka-rimeket, játékok- és dalokat. És ezeknek gyöngyeiből s ezeknek szellemében dolgozva néhány szakértő barátja közremunkálásával, nyujt jelen gazdagon megbővített kiadásunkban 91 beszély-csemegét, megannyi kedélyes gyermektörténetet, s 476 vers-csemegét. Ez utóbbiak közt van 40 dajka-rim, tréfa és enyelgés; 23 ölbén és térdén tartott kiadékok játéka-rime; 20 áltató és bölcsődal; 44 állat és egyéb természeti tárgy; 37 hangulatos és 44 vezegő gyermekdal; 79 játék és játékrim; 19 évszaki dal és festés; 33 mese és rege; 49 beszéd- és emlékgyókorlat; 35 vallásos hang ima; 53 talány és találós kérdés.

A gyermekszoba, a családi tűzhely, a kisedővők és az elemi s néptanodák kezdő osztályai a maga nemében egyetlen — s a népies kiadásnak lehető csekély árásba mellett a szegényebb sorsnak által is megszerzhető — kutyórtal találnak itt, melyből ártatlan kisedőink a csecsemőkörön kezdve egész hét éves korukig, a legegészségesebb, kedélyes és magyar táplálékot meritheték, s valamennyit oly módonban, a mint épen elbeszélni kell.

STEIN JÁNOS, Kolozsvár, nov. 1363.

454 (3—3)

Ugyanott megjelentek, s minden könyvtárosnál kaphatók

Képek a természetből. A felszerült növényeknek Wagner Armin után felmutatja Kovács Antal. 10 képpel. — 1 ft.

A kis Andor és Zoltán könyve. Pánczél Ferencz. 12 képpel. Kolozsvárt, 1862. Kemény kötésben 50 kr.

Vad rózsák. Székely népköltési gyűjtemény. Szerkeszti Kriza János. I. kötet. 2 ft. 50 kr.

Erdélyi történelmi adatok. Szabó Károly. IV. kötet (új folyam I. kötet) kiadja az erdélyi-muzeum-egyesület. — Szerkeszti 2 ft., 4 kötet 6 ft. 80 kr.

Néhai Szabó János vasárnapi homiliiái. Kiadja Veszely Károly. Kolozsvárt, 1863. 2 ft. 20 kr.

Györke historiája Erdélyről. 2 képpel. 6-ik javított kiadás. Kolozsvárt, 1863. 16 kr.

Első Ibolya. Gyermek számára. Irta Czelder Marton. 3 füzet egy kötetben. 3. ik kiadás. Kolozsvárt, 1863. 60 kr.

Oláh Judith. Történelmi regény. Irta Dózsa Dániel. Kolozsvárt, 1862. 1 ft. 20 kr.

Északi fény. Regény 3 kötetben. Irta Dózsa Dániel. Kolozsvárt, 1863. 3 ft.

Ingeny tanító, francia nyelvmester. A francia nyelvet szintyly könnyen mint alaposan megtanulni kívánó magyar ifjaknak ajánlja Brassai Samuel. I. rész: Az alap és bővített egyszerű mondak. Kolozsvárt, 1863. 1 ft. 60 kr.

Magyar román nyelvtan. A románul tanulók számára. Szerkeszté Kolozsvárt, 1862. 1 ft. 60 kr.

Erdély nagyfejedelemség hivatali tisztí névtára 1863-ik évre. Hozzájárul a rendeletek és intézkedések tára, Erdély alkotmányos felosztása s helységneveinek betűsoros jegyzéke. Kolozsvárt, 1863. 2 ft.

Kis katoná. Honfidalok és versek gyermekek számára. Irta Horkai baesi. Kolozsvárt, 1863. 28 kr.

A vegytan iskolája. Dr. Stöckhardt után dolgozta Berde Aron. Második átdolgozott kiadás. Kolozsvárt, 1863. 2 ft.

Köznép előtt tartott egyházi sz. beszédek. Január első napjától december utolsó vasárnapig. Péterfi Sándor által Három füzet. Kolozsvárt, 1859., 1861., 1863. 5 ft. 40 kr.

Helység-névtár. Erdély és a Partium minden községének betűsoros névtára. Összeállította Gáman Zsigmond. 2-ik kiadás. — 80 kr.

Az erdélyi muzeum-egylet évkönyvei. I. kötet: 1 ft. 70 kr. — II. kötet, 1 füzet: 80 kr. — II. kötet, 2 füzet: 80 kr. **

Legolesobb szépirodalmi és hölgydivatlap.

Nyolczadik évi folyam!

NŐVILÁG

ismét hetilap!

A jelen évinél kétszerre nagyobb tartalommal az eddigi legolesobb ár mellett.

Havonkint egy divatképpel és egy mintarajzzal.

A divatképek s egyéb műmellékletek, azok magyarázatai, valamint a rendes divattudósítások a hazában uralkodó divatnak leendőnek leghibebb visszatükrözői s illetőleg tolmásai.

A szellemi tartalmat illetőleg: azon áldozatot, melynélfogva lapunk ezental az addigi legcsekélyebb ár mellett kétszerre bővitve, hetenkint jelen meg, épen azon czélból hozzuk, hogy a jelen szük időben irodalmunk leghibebb pártolói a közép- és hölgyközönségnek minél olesobb, minél több, de mégis válogatott olvasmányt nyújthassunk.

Adni fogunk eredeti dolgozatokat, ugymint a lefolyó negyedévben is két rendbeli eredeti beszélyt adunk (Vértessy-tól és Beniczky E-től) — azonban legjeloseb beszélyeirőink jelen apathiája arra is utal bennünket, hogy az unalmas eredetiért érdekes fordítást meg ne vessük.

Mint heti lapban, a napi események és újdonságok rovatai is dlenkebbek, teljesebbek lesznek; a szellemi és társas élet mozgalmait mindig elfogulatlanul felfogva s megítélve lesznek állandó figyelemmel kísérve.

Női műszaki és gyakorlati közhasznú czikkek, a jó izlés, háztartás, nevelés köréből, mint eddig, egy ezental is, lapunk lényeges részét képezendik.

Midőn eszerint az eddigi nemcsak a hazában, de aránylag a szélszorta nagyobb közönséggel bíró idegen nagy országokban is példátlan olesőség mellett a jelen országos szükségre való tekintettel meghozzuk a tőlünk telhető áldozatot abban, hogy munkásságunkat s kiadásainkat megkétszerezzuk: tesszük ezt azon reményben, hogy a t. cz. nagy közönség, mely igyekező vállalatunk iránt eddig is legtöbb részvétet tanusított, abban ezental is, hozott áldozataink s törekvéseinkhez aránylag fog bennünket részesíteni. Pest, december 1-én 1863.

Heckenast Gusztáv, A szerkesztőség. a Nővilág kiadó-tulajdonosa.

ELŐFIZETÉSI FÖLTÉTELEK:

Vidékre postán küldve, vagy helyben házhoz hordva:

Egész évre (január—december) 6 ft. — kr.
Félévre (január—július) 3 „ — „
Negyed évre (január—márczius) 1 „ 50 „

Tíz példányra egy ingyen-példány.

Az előfizetési pénzek bérmentett levelekben, ha lehetséges, a régi czimszelvek beküldésével, alulírt kiadó-hivatalba (Pest, egyetem-utca 4. szám) kéretnek intézteni.

A Nővilág kiadó-hivatala.

(Pest, egyetem-utca 4-ik szám.)

PÁLYÁZAT.

Dobsina szabad bányavárosa részéről egy, 600 a. é. ft. évi állandó fizetéssel egybekötött orvostudori állomásra pályázat nyitván; mindazok, kik azt néian elnyerni ohajják, felhivtnak, miszerint kellőleg felszerelt gyakorlati képeességüket és igazoló kérvényüket 1864-ik évi február 1-ig a nevezett város tanácsához, hol a közelebbi föltételek meg tudhatók, beküldeni sziveskedjenek. — Dobsina, december 10-én 1863.

447 (2-3) Fábry Károly, főbíró.

Szalmakalap-varrás

Által leányoknak jutányos kereset nyújthatik. Jelentkezhetni Pesten, a váci-utca 8-ik sz. alatti gyár-raktárban. (Tanulási idő 6-8 hét.) 430(4-4)

Ölfa-eladás.

Gyónon, Pestmegyeben, az Ocsai ország-utchoz egy órányira 150 öl tölgyfa s 75 öl puha tűzifa; azonfelül nagyobb mennyiségű szerszámmak való kőfésfa, — akár ölszáma, akár egyszemben, — jutányos áron eladó. — Bővebben értekezhetni czírán Halász Péter unál Gyónon. 443 (1)

Hirdetés.

Hevesmegye hasonnevű Heves mezővárosában és Pélyen, és ezeknek határában fekvő Szépassy Zsigmond-féle részirtok, jövő 1864. évi január 1-ő napjától hat évre haszonbérbe kiadó, sőt kedves föltételek mellett örök áron is eladó. Értekezhetni Kerekes János ügyvéd ural Ó-Lisztkán (Zemplénmegyeben). 437 (3-3)

LILIOM-VIZ.

Francia- és Angolország legelső orvosai által ajánlott bámulatos sikertű szépítő- és mosdóvíz, mely a hölgyek öszhangzó véleménye szerint paratlan, s a melyről föltalálója kezedezik, hogy a napégetést, szeplőt, kiütéseket, pattanásokat, sárga bőrt, májfoltokat, szőval minden bőrtisztátalanságot eltávolít, az arcot, nyakát, vállakat, karokat, kezeket, hóhéhré, puhává, finommá teszi, s azoknak friss ifju kinézést kölcsönöz. Ára 1 nagy palacknak 3 ft. Ára 1 kis palacknak 1 ft. 60 kr.

LOHSE szakáll- és szemöldök-növesztő-szere. (Cydonia Cremé.)

Ezen szer egy év alatt európai híre vergődött, miután ezer meg ezer férfa tömött szakállat s számtalan hölgy szép tömött, sötét szemöldököt nyert tőle. A szakállnak a kívánt állást lehet vele adni, s a vöröses vagy szineha ztyott selyemfinomnak, s a hajhoz hasonlóknak leszen általa.

Egy eredeti nagyobb tégely ára 3 ft. Egy kisebb tégely ára 1 ft. 60 kr.

Középponti raktár: LOHSE-nál Berlinben, Jägerstrasse 46. A porosz kormányzó hercege, a sachsen-meiningi hercege, Schwarzenburg-Sondershausen és Lippe hercegek udvari szállítója, és

PESTEN a magyarországi főraktárban TÖRÖK J. gyógytáraban, király-utca 7-ik szám alatt. 457(1-6)

A csász. királyi szabad. tiszavidéki vasut.

MENETREND,

érvényes 1863. év dec. 1-től kezdve az 1863—64. évi téli-havakra.

I. Kassa és Nagyvárad felé:

Bécs . . . . . indulás	8 óra — percz este	Miskolcz . . . . . indulás	7 óra 29 percz este
Pest . . . . . „	6 „ 25 „ reggel	Forró-Encs . . . . . „	8 „ 50 „ „
Czegléd . . . . . „	9 „ 27 „ „	Kassa . . . . . érkezés	10 „ 34 „ „
Szolnok . . . . . „	10 „ 27 „ „	Püsp.-Ladány indulás	1 „ 58 „ „
Püsp.-Ladány . . . . . „	1 „ 26 „ délután	B.-Ujfalu . . . . . „	3 „ 13 „ „
Debreczen . . . . . „	3 „ — „ „	Nagyvárad . . . . . érkezés	4 „ 38 „ „
Tokaj . . . . . „	5 „ 25 „ „		

II. Arad felé:

Bécs . . . . . indulás	8 óra — percz este	Mező-Túr . . . . . indulás	12 óra 54 percz délu
Pest . . . . . „	6 „ 25 „ reggel	Csaba . . . . . „	3 „ 21 „ „
Czegléd . . . . . „	9 „ 27 „ „	Arad . . . . . érkezés	5 „ 27 „ „
Szolnok . . . . . „	11 „ 19 „ „		

III. Kassa- és Nagyváradról Pest és Bécs felé:

Kassa . . . . . indulás	5 óra — percz reggel	Czegléd . . . . . érkezés	5 óra 41 percz este
Forró-Encs . . . . . „	6 „ 23 „ „	Pest . . . . . „	8 „ 37 „ „
Miskolcz . . . . . „	7 „ 52 „ „	Bécs . . . . . „	6 „ — „ reggel
Tokaj . . . . . „	9 „ 35 „ „	Nagyvárad . . . . . indulás	10 „ 6 „ délelőtt
Debreczen . . . . . „	12 „ 12 „ délután	B.-Ujfalu . . . . . „	11 „ 34 „ „
Püsp.-Ladány . . . . . „	1 „ 45 „ „	Püsp.-Ladány érkez.	12 „ 48 „ délután
Szolnok . . . . . „	4 „ 44 „ „	Czegléd . . . . . „	5 „ 41 „ „

IV. Aradról Pest és Bécs felé:

Arad . . . . . indulás	9 óra 30 percz délu	Czegléd . . . . . érkezés	5 óra 38 percz délu
Csaba . . . . . „	12 „ 6 „ „	Pest . . . . . „	8 „ 37 „ este
Mező-Túr . . . . . „	2 „ 32 „ délután	Bécs . . . . . „	6 „ — „ reggel
Szolnok . . . . . „	4 „ 22 „ „		

A közállomásokról indulás ideje, a minden pályaudvaron kifüggesztett részletes menetrendben van kimutatva.

A debreczeni vasarak alatt Czegléd és Debreczen között a csász. kir. szab. osztrák állam-vasutttársaság-vonataihoz csatlakozólag, a személyvonatok mindkét irányban naponkint kétszer fognak közlekedni; — miről részletes tudósítás annak idejében közzé fog tétetni.

A vasutchoz csatlakozó postakocsik menetrende:

Arad—Szeben: Indulás Aradról naponkint este 7 órakor. Érkezés Aradra naponkint reggel 3 1/4 órakor. (Az utasok fölvétele ninesen korlátozva.)
Nagyvárad—Kolozsvarra: Indulás Nagyváradról naponkint este 6 1/4 órakor. Érkezés Nagyváradra naponkint reggel 6 1/4 órakor.
Nyiregyháza—Szathmar: Indulás Nyiregyházaról vasárnap, szerdán és pénteken este 6 órakor. Érkezés Nyiregyháza hétfőn, szerdán és szombaton reggel 2 órakor.
Nyiregyháza—Beregszász: Indulás Nyiregyházaról naponkint reggel 7 órakor. Érkezés Nyiregyháza naponkint este 5 órakor.
Nyiregyháza—Nagybánya: Indulás Nyiregyházaról hétfőn, kedden, csütörtökön és szombaton este 6 órakor. Érkezés Nyiregyháza vasárnap, kedden, csütörtökön és pénteken reggel 2 órakor.
Tokaj—S.-A.-Ujhely: Indulás Tokajból naponkint este 7 órakor. Érkezés Tokajba naponkint reggel 4 1/2 órakor.
Kassa—Lőcse: Indulás Kassáról naponkint éjjel 12 órakor. Érkezés Kassára naponkint éjjel 12 1/4 órakor.
Kassa—Przemysl: Indulás Kassáról szombaton délután 2 órakor. Érkezés Kassára hétfőn és pénteken délelőtt 10 órakor.
Kassa—Szigeth: Indulás Kassáról naponkint éjjeli 12 1/2 órakor. Érkezés Kassára naponkint éjjeli 12 óra 50 percz.
Kassa—Munkacs: Indulás Kassáról naponkint éjjeli 12 1/2 órakor. Érkezés Kassára naponkint éjjel 12 óra 50 perczkor.

Az igazgatóság. 413 (5-0)